LIET. BIBLIOGR. TARNYBOS DOVANA

Europos LIETUVIS

Nr. 24(615). 1960. VI. 15 | Londonas, 1960 m., birželio mėn., 25 d. | XIV metai

DIDŽIOSIOS POLITIKOS TEMOMIS

„ELTOS INFORMACIJŲ" IR „ELTA-PRESSEDIENST" KLAUSIMAI LIETUVOS LAISVĖS KOMITETO IR PABALTIJO VALSTYBIŲ LAISVĖS TARYBOS P-KUI IR PET VICEPIRMININKUI V. SIDZIKAUSKUI

Ką galėtumėte pasakyti dėl iširusios Paryžiaus konferencijos ir kokios įtakos tai gali turėti į Pabaltijo ir apskritai pavergtųjų tautų reikalą?

— Paryžiaus viršūnių konferencijos likimas buvo išspręstas Kremliuje dar prieš Chruščiovui išvykstant iš Maskvos. Amerikiečių lėktuvas virš Rusijos buvo tik priekabė ir bandymas primesti kaltę Vašingto nui. Konferencijos išsprogdinimas buvo Chruščiovo politinės strategijos nesėkmės išdava. Prieškonferencinės nuotaikos aiškiai rodė, kad užsimotojo tikslo — išsmilkymo vakariečių iš Berlyno — Chruščiovas Paryžiuje neatsieks. Grįžti tuščiomis ranko mis diktatorius, ypač sovietinis, negali, o eventualiam ginkluotam susikirtimui dėl Berlyno ir dėl Vokietijos aplamai Sovietai nėra pasiruošę. Konferencijos torpedavimas esamomis sąlygomis ir buvo jiems vienintelė išeitis. Tai, kas gegužės 16-19 d.d. įvyko Paryžiuj, esu tikras, turės teigiamos įtakos Lietuvos ir kitų Sovietų pavergtųjų Centro ir Rytų Europos valstybių bylai. Paryžiaus įvykiai atidarė akis ir tiems, ku rie nenorėjo matyti tikrovės, išsklaidė leng vatikių iliuzijas ir patvirtino tai, ką per eilę metų mes, pavergtųjų valstybių atstovai, teigėme vakariečiams. Ir mūsų tautos anapus geležinės uždangos pasisems nemaža stiprybės, kai sužinos, kad jų pavergėjas buvo priverstas nusiimti kaukę ir visam pasauliui parodyti savo tikrą nuožmaus despoto veidą.

Dalyvavote Londone įvairiuose pasitarimuose. Ką galėtumėte apie tai pasakyti?

— Londone dalyvavau posėdžiuose su V. Europos Patariamuoju Komitetu, kurį sudarė žymūs Anglijos, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Belgijos, Olandijos, Danijos, Norvegijos ir Švedijos politikai. Be manęs, tuose posėdžiuose dalyvavo ir kitų aštuonių Sovietų pavergtųjų Centro ir Rytų Europos valstybių, sudarančių PET, atstovai. Svarstėme po Paryžiaus įvykių susidariusią tarptautinę padėtį ir kokias išvadas turėtų padaryti Vakarų Europos valstybių vyriausybės. V. Europos politikai priėmė rezoliuciją, kurioje jie pabrėžia, kad be atstatymo nepriklausomybės ir laisvės Sovietų pavergtosioms Rytų Europos valstybėms, jų tarpe ir Pabaltijo valstybėms, nebus teisingos ir pastovios taikos Europoje ir pasaulyje. Be čia suminėtosios konferencijos, turėjau pasitarimų su Londone akre dituotais Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministeriais, su D. Britanijos lietuvių organizacijų atstovais ir padarėme pranešimą L. Bendruomenės suvažiavimui. Be to, kaip PET vicepirmininkas, dalyvavau PET Dele gacijos Londone posėdyje.

Kokie buvo įspūdžiai Paryžiuje?

— Paryžių radau tebegyvenantį išsprogdintosios Viršūnių konferencijos įspūdžiais ir atgarsiais. Visi teigiamai vertina tvirtą ir garbingą Prancūzijos prezidento de Gau lle laikyseną ir jo įtaką Europos politikai. Paryžiuje susitikau ir su iš Romos atskridusiu Lietuvos diplomatinės tarnybos šefu min. Stasiu Lozoraičiu. Su juo, min. Dr. S. Bačkiu ir prof. Jurgiu Baltrušaičiu svarstėme ir mums rūpimus politinius klau simus ir ypač ryšium su min. Bačkio perkėlimu į Lietuvos pasiuntinybę Washingtone Lietuvos diplomatinio atstovavimo Prancūzijos sostinėje klausimą. Bent laikinai į Ameriką išvykstančio Dr. Bačkio pareigas Paryžiuje perims pasiuntinybės pata rėjas prof. Jurgis Baltrušaitis. Dalyvavau ir Pabaltijo valstybių diplomatų pasitarime, kuriame, be Lietuvos, Latvijos ir Estijos ministerių Paryžiuje, dalyvavo taip pat min. Lozoraitis.

Kaip susidarė Pabaltijo Valstybių Laisvės Taryba ir kokios jos veikimo gairės?

— Šiais 1960 metais sueina Sovietų agre sijos prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją dvide šimtmetis. Visose laisvojo pasaulio valstybėse, kur tik gyvena lietuviai, latviai ir estai, bus ruošiamos protesto manifestacijos ir kiti parengimai bei žygiai, kurie primins pasauliui prieš 20 metų įvykdytą ir dar ir šiandien tebetęsiamą smurtą ir tarp tautinį nusikaltimą prieš Pabaltijo valstybes. Toms manifestacijoms ir žygiams derinti bei tinkamus spausdinius pagaminti ir jais aprūpinti New Yorke buvo sudaryta Baltijos Valstybių Laisvės Taryba. Ją sudaro centrinės ir pasaulinės lietuvių, latvių ir estų organizacijos.

Kaip pavyko įtraukti buv. JAV prezidentą Ht. Hooverį į Pabaltijo Valstybių Laisvės Tarybą ir ką jis ta proga yra pareiškęs?

— Buv. JAV prezidentas Herbert Hoover pažįsta Pabaltijo valstybes iš savo veik los 1919-20 m., kai jis teikė pagalbą tuomet badaujančiai Rusijai. Po to, 1938 m., jis vėl lankėsi Latvijoj ir Estijoj. 1954 metais jis liudijo Kongreso Komitetui, tyrinėjančiam Sovietų ir komunistų agresiją prieš Pabaltijo valstybes. Mes esame tikrai laimingi ir didžiuojamės, kad H. Hoover teikėsi sutikti būti amerikiečių garbės komiteto pirmininku Pabaltijo valstybių užgrobimo 20-čiui atžymėti.

Kas naujo PET centre New Yorke ir atskirų kraštų delegatūrose?

— PET centras New Yorke veikia norma liai. Jo veikla plečiama. Nutarėme įsteigti PET biurą visai Pietų Amerikai Buenos Airese, PET delegatūras Briuselyje ir Hagoje ir atstovybes Atėnuose, Vienoje, Ankaroje ir Limoje (Peru). Gailimės, kad dėl biudžetinių sunkumų negalėjome šį pavasarį turėti specialios PET sesijos Europoje. Tikimės galėsią turėti ją rudenį ar kitą pavasarį.

Kokios Jūsų pažiūros į tolimesnę lietuviškąją veiklą aplamai?

— Lietuviškoji veikla už priešo okupuotos Lietuvos ribų yra politinė ir kultūrinė. Pirmoji bus tęsiama tol, kol Sovietai bus priversti pasitraukti iš Lietuvos ir kol lietuvių tauta galės laisvai išsirinkti valdžią ir pasirinkti politinę, ekonominę ir socialinę sistemą, kokią ji nori. Mūsų politinės veiklos tikslas yra nekintamas. Gali keistis tik metodai ir priemonės. Iš tėvynės išblokštoji mūsų tautos dalis yra palyginti gerai susiorganizavusi. Jos pastatytieji po litiniai veiksniai ir tebeveikiantieji nepriklausomos Lietuvos diplomatai ir toliau stengsis palaikyti Lietuvos laisvės bylą gyvą tarptautinėje plotmėje, paruošti su Lietuvos nepriklausomybės atstatymu susijusių problemų išsprendimą, informuoti laisvojo pasaulio spaudą ir visuomenę, supažin dinti su savo veikla palikusiuosius Sovietų okupuotame krašte, palaikyti juose lais vės viltį. Turės būti tęsiamos pastangos įgy vendinti ir organizacinį laisvėje kovojančių lietuvių vieningumą. O kultūrinė veikla, kurios pagrindinis tikslas yra išlaikyti lietuvybę ir išsaugoti mūsų tautines kultūrines vertybes svetur bei didinti mūsų tautos įnašą pasaulio kultūros pažangai, turės būti tęsiama tol, kol bus lietuvių, gyvenančių už savo valstybės ribų. Yra tai Pasau lio Lietuvių Bendruomenės garbingas ir šventas uždavinys.

Pastangos savaisiais reikalais

PROGA ATGAUTI LIETUVIŠKĄJĮ AMERIKOS BALSĄ EUROPOJE?

RAŠO **Mečys Musteikis**

Lietuvių visuomenė, kaip galėjome pastebėti dalinai iš mūsų laisvosios spaudos visame pasaulyje, skaudžiai išgyveno Ame rikos Balso lietuviškų transliacijų Europoje nutraukimą. Bet lyg negirdomis praėjo, kai praeitą rudenį buvo atleistas ir paskutinis likęs Am. Balso lietuviškojo skyriaus Europos korespondentas (drauge su estų bei latvių tokiais pat koresp.). Šiuo žestu Am. Balso lietuvių, latvių ir estų tarnybos Europoje buvo galutinai sulikviduotos — neliko jų nė žymės.

Su giliu apgailestavimu tenka konstatuoti, kad mūsų žymieji veiksniai (neišskiriant ir mūsų diplomatinių tarnybų), įvairūs susigrupavimai bei organizacijos dėl padarytosios lietuviams skriaudos Am. Balse beveik neintervenavo JAV atitinkamose įstaigose, nerodė reikiamo dėmesio ar net visiškai nereagavo. Tik kaip šviesus spindulys išsiskiria vieno asmens — kun. Dr. J. Avižos, gyv. Miunchene, Vokietijoje, —beveik privati iniciatyva, pasireikšdama lyg pavyzdžiu, kokiais keliais ir kokiu būdu reikia ieškoti lietuviams daromos skriaudos Am. Balse atitaisymo.

Prieš keliolika mėnesių kun. Dr. J. Aviža Europos Ateitininkų Sendraugių vardu šiuo reikalu yra rašęs JAV užs. reik. minis terijai ir JAV pasiuntiniui V. Vokietijoje. Gautas raštu atsakymas yra mus paguodžiantis, tačiau, deja, mūsų pageidavimų nepatenkinantis. Kiek vėliau Dr. Aviža kal bėjosi su JAV Kongreso Am. Balsui tirti komisijos pirmininku Hays. Praeitų metų rudenį tuo pačiu tikslu turėjo išsamų pasikalbėjimą su minėtosios kongreso komisijos nare ponia Edna Kelly, plačiai išaiškin damas Am. Balso uždarymu padarytąją didelę skriaudą pavergtosioms Pabaltijo tautoms ir apskritai kovai už laisvę, pačias uždarymo aplinkybes, kur su buvusiais Am. B. tarnautojais buvo nekorektiškai, net ciniškai - užgauliai pasielgta, ir daug kitų reikšmingų klausimų. Kartu Dr. Aviža prašė ponią Edna Kelly daryti viską, kad pabaltečiams padarytoji skriauda būtų atitaisyta ar bent kompensuota valandė lė prie RFE (Laisvosios Europos Siųstuvo), kad aplamai A.B. laidos lietuvių kalba būtų labiau pritaikytos klausytojų — krašto pageidavimams ir kita.

Kongreso narė E. Kelly pasikalbėjimo metu rodė pilną supratimą pabaltiečiams padarytosios skriaudos, pritarė kun. Dr. J. Avižos iškeltiesiems pageidavimams ir pažadėjo sugrįžusi į JAV dėti pastangų, kad šis klausimas būtų išaiškintas ir išspręstas pabaltiečiams palankesne prasme.

Mes nežinome, kokios įtakos turėjo kun. Dr. J. Avižos pastangos šiam klausimui spręsti JAV Kongrese. Kongreso komisija Am. Balsui tirti šį reikalą dar tiria ir savo paskutinio žodžio dar netarė. Vien tik Dr. Avižos intervencija vargiai šį klausimą išspręs mums palankia prasme; to, tur būt, nieks iš mūsų iki šiol nė nesitikėjo. Tačiau vienu atveju Dr. Avižos žygiai vis tiek turi ypatingą reikšmę jie parodė Ame rikos valdžios—kongreso sluoksniams, kad pabaltiečiams ir drauge pavergtųjų reikalams tikrai padaryta skriauda, kad pabaltiečiai (ypač lietuviai) yra gyvas kūnas, kurs jaučia tą skriaudą ir kad dėl jos reaguoja, žadindamas amerikiečių atbunkančią sąžinę!

Drauge šioje vietoje iškyla klausimas: o kokios pasekmės būtų buvę, jei lietuviai, Am. Balso pabaltiečių laidas Europoje sulikvidavus, būtų reagavę taip, kaip reagavo susiaurinus Lietuvos Pasiuntinybę Vatikane? Be abejonės, tokiu atveju rezultatai mums būtų buvę daug palankesni, kaip kad dabar yra ,o, be to, amerikiečiai būtų pamatę, kad lietuviai visgi yra jėga, kuri pasireiškia ir su kuria reikia skaitytis.

Bet dar ir dabar „vatikaniška" akcija dėl Am. Balso galima, ir ji nebūtų veltui. Šis momentas tokiam žygiui kaip tik yra palankus. JAV ir Sov. S-gos santykiams staiga paaštrėjus, sovietų klastingas „taikaus sambūvio" kelias atveria Amerikos politikams bei visuomenei akis. Amerika dabar praregi, jog taikus sambūvis (kuriam tikėdamos — tai buvo tikriausia pagrindinė uždarymo priežastis — JAV nutildė ir Am. Balso pabaltiečių laidas Europoje) su Sov. S-ga yra neįmanomas. Įtampai tarp „viršūnių" sustiprėjus ir Sov. S-gai vėl pradėjus stipriai trukdyti visas A. Balso laidas, geriausias Amerikos atsakymas Sov. S-gai būtų sustiprinti visas A. Balso transliacijas, kartu vėl atstatant ir pabaltiečių laidas Europoje, nes sovietus paveikia ne nuolaidos, tik griežta, priešinga reakcija. Šia linkme plačiu mastu veikiant JAV valdžios, kongreso ir senato organus, drauge ypač iškeliant Pabaltijo pavergtiesiems ir aplamai laisvės reikalui da romąją skriaudą (kol Am. B. pabaltiečių laidos Europoje yra neleidžiamos), reikia tikėti, galima būtų sulaukti padarytosios skriaudos kokiu nors būdu atitaisymo. Šį momentą tam reikėtų išnaudoti!

Aplamai, šitokia akcija būtų verta ir kitu atžvilgiu. Nelabai seniai Arizonos universiteto prof. Pr. Padalis, buvęs Am. B. Miunchene lietuviškojo skyriaus pagrindinis redaktorius, apie Am. Balso veiklą, jo pabaltiečių laidų Europoj uždarymą bei ki tus su tuo susijusius klausimus laikė paskaitą amerikiečiams ir susilaukė didelio susidomėjimo; jau gavo daug pakvietimų kalbėti šia tema. Per tai paaiškėjo, kad Amerikos visuomenei šis klausimas taip pat rūpi, tik ji mažai ką apie tai žino. O „vatikaniškoji" akcija sudarytų galimybę plačiau su šiuo klausimu supažindinti ir platesnę Amerikos visuomenę, nes tokia akcija neliktų be atgarsio spaudoje ir visuomenėje. Per tai vėl būtų pasitarnauta drauge ir Lietuvos laisvės bylai, nes ją dar geriau pažintų Amerikos visuomenė.

(ELI)

Adomas G. Tūla

Penkiolikta Birželio

Kančia ir sopuliu turtinga mano Lietuva,
kalvarijų kalvarijos — tai jos likimo kelias.
Ir vėl iš naujo veriasi jai skausmo sietuva —
nauja kančios diena — penkiolikta birželio.

Karti manos tautos atsiminimų duona...
bet užmiršimo vandeniu lai nieks nevilgo lūpų!
Ne pirmą kartą tėviškei, vergijoje suklupus,
nuplėšė laisvę jos, lyg žiedlapius aguonos...

Teprimena tad jos sūnums ir ši birželio:
nieks tautai laisvės nesukraus nei klėtyse, nei kluonuos —
į laisvę vedė ją ir vėl išves
...tik knygnešių ir savanorių kelias.

PASAULYJE

— Du britų kariūnai, pabėgę iš karo mokyklos, atsidūrė Prancūzijoje, ten pavogė motorizuotus dviračius ir pagaliau pateko į kalėjimą (po 3 mėn.).

— Amerikoje buvo paskleistas klaidingas aliarmas, kad nukritęs ir susprogęs raketos atominis smaigalis.

— Tanganaikos šiaurėje 2 metus uždrausta šaudyti liūtus, kad jie visai neišnyktų.

— Ghana įsteigė lošimų klubą—Kazino, kuriame lankytis ir nariais būti galės tik svetimšaliai ir tie piliečiai, kurie per metus turi ne mažiau kaip 1500 svarų pajamų.

— V. Vokietijoje kelių nelaimėse per Sekmines žuvo apie 50 asmenų.

— Prez. Nasseras lanko Graikiją (lankys Jugoslaviją).

— Daugiau kaip 2250 rytų vokiečių per Sekmines perbėgo į Vakarų Berlyną.

— Britų, indų ir nepaliečių ekspedicija, lipanti į kalną Annapurna II, buvo nubaus ta už rūkymą stovykloje kaimo seniūno akivaizdoje ir siūlymą kaimiečiams cigarečių.

Reikėjo išmesti 40 tonų agurkų

(E) Vilniaus rajono „Baltosios Vokios" tarybinio ūkio vedėjas per Vilniaus radiją skundėsi, kad pernai teko išmesti apie 40 tonų agurkų 60.000 rb. vertės, nes negalima buvo agurkų niekam įsiūlyti. Toliau jis pasakoja, kad ypač buvo sunku realizuoti kopūstus. Šitokia padėtis buvo ne vien tik „Baltosios Vokios" ūkyje; lygiai tokia pat padėtis buvo visuose priemiestiniuose ūkiuose, kurie augina nemažai daržovių. O žiemai atėjus, nei parduotuvėse, nei valgyklose nėra nei marinuotų, raugintų dar žovių, nes iki šiol marinavimo ir konservavimo įmonės nėra pajėgios paruošti žiemai didesnių daržovių kiekių.

Be lempos šviesos

(E) Murmanske sunku rasti žibalinę lempą. Žmonės prastovi šaltyje valandų va landas, kad galėtų nusipirkti lempai žibalo, kurį atveža paskirstymo vežimai. Lygiai neįmanoma gauti mėlynojo skalbimui akmenėlio. Šituo pasinaudoja spekuliantai: jie sumala akmenėlį į miltelius ir, išskirstę turinį į smulkius paketėlius, pardavinėja juos už dvigubą kainą.

Septynios DIENOS

PREZIDENTAS VIS DAR PASIRYŽĘS LANKYTI JAPONIJĄ

Japonijoje vis dar tebevyksta didžiulės antiamerikietiškos demonstracijos, kurių tikslas — neleisti parlamentui patvirtinti Amerikos - Japonijos abipusės pagalbos su tarties.

Kaip tik su tuo neramumų laikotarpiu supuola prez. Eisenhowerio kelionė į Japoniją ir kitus Tolimųjų Rytų kraštus. Tokio aerodrome minia buvo užpuolusi prezidento sekretorių Hagerty, kuris buvo nuvykęs tartis dėl prezidento viešėjimo programos.

Iki šiol turimomis žiniomis, prezidentas pasiryžęs rizikuoti ir vykti į Japoniją. Kelionės laikas — birželio 19 d.

O ta saugumo sutartimi, kad ji nebūtų patvirtinta, labiausiai suinteresuotos yra Rusija ir Kinija. Dėl to ir demonstrantai aprūpinami vis naujomis raudonomis vėliavomis.

KANDIDATAI Į PREZIDENTUS

Lapkričio mėn. Amerikoje bus renkamas naujas prezidentas. Kadangi Eisenhoweris nebekandidatuoja, tai dabar vyksta varžybos tarp galimųjų kandidatų.

Respublikonų bene labiausiai galimas kandidatas atrodo dabartinis viceprezidentas Nixonas, o demokratų gal Kennedy. Bet galutinai dar partijos nėra parinkusios.

Šiuo metu visi kandidatai į kandidatus savo kalbose stengiasi išsakyti savo pažiūras užsienio politikos klausimais, pirmoje eilėje santykių su Chruščiovu klausimu.

EICHMANNĄ TEIS IZRAELIS

Himmlerio pavaduotoją Eichmanną, kuris kaltinamas milijonų žydų iššudymu ir kuris buvo pavogtas iš Argentinos, ruošiasi teisti Izraelis, ta proga norėdamas iškelti visą žydų tragediją.

Argentina buvo pareikalavusi grąžinti jai Eichmanną, žadėdama skųstis Jungtinėms Tautoms.

ĮPRASTAS ATSAKYMAS

„Komsomolskaja Pravda" septynių skilčių straipsniu atsakė tūlam Aleksiejui į klausimą, ar iš tiesų sputnikai ir raketos reikalinga Rusijai. Aleksiejus suabejojo, ar nebūtų geriau tas didžiules pinigų sumas skirti namų statybai ir vaikų darželiams išlaikyti. Jam sputnikai nieko gera nedavę, nes turėjęs 300 rublių skolos ir tebeturįs.

Atsakyme, be kita ko, ypač pabrėžtos šios mintys: Aleksiejui trūksta patriotizmo, jeigu jis nedžiūgauja dėl sovietinių laimėjimų; jis yra nekultūringas, jeigu pasirenka prikimšto pilvo atvejį, o ne žinių troškimą.

VISKĖ IR SODA

V. Vokietija vis daugiau ir daugiau ima sunaudoti viskės ir sodos. Pati maža tegamindama viskės, 1956 m. jos įsivežė 374. 000 litrų, 1957 m. 468.000 litrų, 1958 m. 653. 000 ir 1959 m. 955.000 litrų.

PRANCŪZIŠKAS SKANDALAS

Prancūzijoje pasibaigė byla, kurion buvo įvelti buvę parlamento speakeris ir ministeris, o taip pat ir policijos valdininkas.

Jie ruošdavo turtuoliams orgijas, duodavo tokioms orgijoms patalpas ar parūpindavo jaunų merginų.

ISPANIJA NESIJAUDINA

Kai Amerikai lėktuvų ar raketų bazes davusieji kraštai ėmė protestuoti ryšium su pašautojo U-2 nesusipratimu, Ispanija, davusi 3 bazes, tą lėktuvo nesusipratimą laiko smulkmena, nes tai esąs tikras niekas prieš rusų vykdomąjį šnipinėjimą ir griau namąją veiklą.

TIBETAS KOVOJA

Nauji pranešimai tvirtina, kad Tibete partizanai tebekovoja nelygioje kovoje su okupantais kiniečiais, užpuldami juos aukštumose prie didesnių kelių ir kalnų perėjų.

Tam tikri šaltiniai skelbia, kad naujasis religinis vadas Pančen Lama, kuris buvo okupantų kiniečių paskirtas, esąs kiniečių nužudytas.

SUOKALBIS MADRIDE

Atidėta byla Dionisio Ridruejo, kuris kal tinamas suokalbiu nuversti dabartinį režimą ir įsteigti parlamentarinį. Su juo kaltinama dar visa eilė asmenų.

Pats Ridruejo yra poetas ir žurnalistas, parašęs falangistų himną, buvęs valdančiosios falangos partijos propagandos viršininkas, sėdėjęs kalėjime 1957 m., kai Kubos žurnale paskelbė, kad Ispanijoje nėra laisvės, suimtas vėl 1959 m. ir pakaltintas suokalbiu.

AR HITLERIS GYVAS?

Rusų Tasso fotografijos tarnyba paskelbė, kad laikraščiuose (rusiškuose) išspausdintoji nusižudžiusiojo bunkery Hitlerio fotografija buvo paimta iš filmai gamintojo piešinio.

Dabar vėl imamas svarstyti klausimas, kad gal Hitleris ir tebesąs gyvas kur nors Ispanijoje ar Pietų Amerikoje.

ATSIŠAUKIMAS BALTIJOS VALSTYBIŲ REIKALU

(E) Ryšium su Sovietų Sąjungos įvykdyto pavergimo dešimtmečiu, Baltijos Vals tybių Laisvės Taryba išleido dideliu tiražu atsišaukimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės reikalu, kuris bus skleidžiamas įvyksiančiuose gausiuose Pabaltijo valstybių pavergimo minėjimuose.

Atsišaukimas atspausdintas lietuvių, latvių, estų, vokiečių, anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis.

— Šiaurės Bavarijos gyventojai Windsheime pareiškė protestą policijai dėl resto ranuose ir alinėse vakarais skambančių na ciškų dainų (buvo suvažiavę daugiau kaip 1300 buvusių smogikų).

BLAIVYBĖS MILŽINAS

VYSK. M. VALANČIAUS 85 METŲ MIRTIES SUKAKČIAI PAMINĖTI (II)

RAŠO **Zenonas Ivinskis**

Motiejus Valančius, anas Nasrėnų kaimo ūkininkaitis, Gedimino sostinėje buvo baigęs Vyriausią kunigų seminariją. Po šešeris metus jis iškapelionavo gudiškame Mozyriuje ir Žemaičių Kražiuose. Dar penkeris metus jis buvo Vilniuje ir paskui Petrapilin perkeltos Dvasinės Akademijos profesoriumi. Nuo 1845-jų jis vėl grįžo į Žemaičius, ir kitus penkeris metus jis buvo rektoriumi naujai reformuotos Varnių kunigų seminarijos, ir čia jis pirmiausiai parodė didelius savo administracinius gabumus, o kaip talentingas auklėtojas ir dėstytojas mokslininkas jis buvo jau anksčiau atkreipęs dėmesį.

Prieš 110-tį metų, t.y. 1850-ais, prasidėjo antroji ir pati svarbiausioji Valančiaus 25-rių metų veikimo dalis. Labai šakotas ir platus tapo jo gyvenimas, kai jis užėmė, pirmasis mužikas, dar Vytauto laikais įkurtosios vyskupijos sostą, ir tapo jis 37-ju Medininkų-Varnių vyskupu, žymiausiu iki šiol, kokis toje vietoje yra sėdėjęs.

Pagrindinį Valančiaus veikimą galima suimti į keturias svarbiausias sritis. Tai buvo nuostabus krašto blaivinimas, iki tol negirdėtas parapijinių mokyklų išplėtimas. Paliko Valančius taip pat gilius pėdsakus lietuvių rašto bei lietuviškos literatūros srityje. Pats žymiausias tačiau Valančiaus nuopelnas lietuvių tautai buvo, kad jis išmokė ją spirtis rusifikacijai ir nurodė tikrąjį kelią, t.y. slaptą bei kontrabandinį knygų spausdinimą ir skleidimą Lietuvoje. Šitą Valančiaus sistemą vėliau priėmė „Aušra", „Varpas" ir „Tėvynės Sargas". Tad teisingai Ruseckas savo poros tomų veikale „Knygnešys" Valančiui-**knygnešiui** paskyrė pirmąją vietą.

Bet čia trumpai išskaičiuotieji Valančiaus darbai išdalina dar anuos 25-ris ganytojavimo metus į du beveik lygius laikotarpius laiko atžvilgiu, bet savo charakteriu labai skirtingus. Pirmasis jų yra, žinoma, iki 63-jų, t.y. iki sukilimo. Tai yra tuzinas metų pasyvaus pasipriešinimo rusinimui. Veikimo pagrindą sudaro blaivinimas ir parapijinės mokyklos, kai tuo pačiu laiku vyskupas vis nepaleidžia plunksnos iš rankos.

Visiškai naujas laikotarpis prasidėjo Valančiaus gyvenime, kai po sukilimo audros jis buvo iš tolimų Varnių prievarta perkeltas į Kauną, kad rusų žandarų akis galėtų jį dar geriau sekti. Čia Valančius jau perėjo į **aktyvią** slaptą kovą prieš caro valdžią. Čia jis pasirodė ir su savo pasauliniais raštais, čia jis ėmė slapta organizuoti knygų spausdinimą ir platinimą.

Pirmiausiai keli žodžiai apie Valančiaus blaivybės brolijas. Jos yra įdomus ir akivaizdus įrodymas, ką galima padaryti su žmonėmis, kai yra ne tiktai kokia idėja ar planas, bet ir **stipri vykdanti asmenybė**.

Nuo seno Lietuvoje baudžiauninkas buvo įpratęs savo žemiškus vargus **skandinti** alkoholyje. Jis net prievarta, iš dvarui didelį pelną nešančio bravoro, turėdavo kasmet paimti ir išgerti nustatytą skaičių degtinės gorčių. Tiesa, tas vargšas žmogelis ne kartą iš sakyklų būdavo pabaramas už girtuoklystę, bet tuo ir baigdavosi. Tik, sekdamas kai kurių Sudūvos parapijų pavyzdžiu, Jurbarko klebonas Kirvelis 1858 m. sėkmingai savo parapijoje įsteigė blaivinimo broliją. Valančius tačiau blaivinimą ėmė organizuoti visai savo vyskupijai ir tuoj išspausdino 40.000 egz. **knygutę** apie blaivybės brolijų steigimą. Tuo ir buvo pradėtas milžiniškas sąjūdis, kokio Lietuva dar niekada nebuvo pažinusi. Dar tų pačių metų lapkričio mėnesį Valančius kreipėsi į kunigus, nes jie buvo ir šituo atžvilgiu liaudies dvasios vadai. Kreipėsi Valančius atskiru ganytojišku laišku ir į dvarininkus. Pirmą kartą Lietuvos Bažnyčios istorijoje jis rašė ganytojišką laišką ir atskiroms parapijoms.

Blaivybės brolijos buvo imtos organizuoti **visoje** Žemaičių vyskupijoje. O jai tada priklausė ir Vilniaus krašto šiaurinė dalis. Ji apėmė ne tik visą Kauno guberniją, bet dar ir Kuršą. Pagal 1860 m. surašymą, žiūrint atskirų parapijų, nuo 59 iki 97 procentų parapijiečių tapo blaivybės nariais. Apskritai blaivininkai sudarė 83.3 proc. ir minėtais 60-tais metais 197-iose parapijose brolijoms priklausė 692.000 narių, vadinasi, **daugiau kaip pusė milijono**. Į jas dažniausiai tik nestojo dvarininkai, bajorėliai ir nepataisomi girtuokliai.

Įspūdis buvo begalinis! Finansų valdinės įstaigos nustatė, kad jau antrais metais blaivybės, pajamos iš svaiginamų gėrimų pardavinėjimo Žemaičių vyskupijos plote (o tame plote juk buvo ir nekatalikų!) krito visais 67.4 proc. Tas nepaprastas judėjimas presimetė ir į gretimas Vilniaus ir Gardino gubernijas. Jis nuaidėjo visoje Rusijoje. Iš blaivybės idėjos tapo labai gyvas visos liaudies judėjimas prieš gėrimą. Mieste liuose ir prie įvažiuojamų gatvių buvo imta statyti blaivybės kryžiai su lietuviškais parašais. Pats Valančius nukaldino medalį su Švenč. Mergelės paveikslu ir įrašu „Per Tavo užtarimą iszturėsma iki gala". Vyskupas buvo numatęs leisti ir laikraštį „Pakelejwingas", kaip blavininkų organą.

Žinoma, pats Valančius buvo viso to blaivybės judėjimo vadas, jis buvo taip pat ir autorius arba inspiratorius gausių ganytojiškų blaivybės laiškų. Valančiaus buvo didybė — ir tuo atžvilgiu jis vėl turėjo bendrą bruožą su didžiuoju Kęstutaičiu, —kad jis į savo žymiuosius darbus mokėjo įtraukti **tinkamus bendradarbius**, surasti pačius gabiausius amžininkus.

Kaip Vytautinės politikos nešėjai ir jos tikrieji vykdytojai plačiose valstybės žemėse buvo jam ištikimi **bajorai**, kurie dar ilgai Vytauto minties politiką tęsė ir po jo mirties, taip ir Valančius dėjo vis pastangų susirinkti pačių tinkamiausių pagalbininkų kadrą savo platiems uždaviniams. Čia plačiau neminėsime pasauliečių bendradarbių kaip Daukantas, Akelaitis, Ivinskis. Šitoje vietoje labiau reikia paminėti Juozą Dovydaitį — Šiaulėniškį Senelį, brolius Juzumus, prelatą Račkauską, dekaną Skrodzkį ir eilę kitų.

Jie ir blaivinimo darbe stipriai talkininkavo. Ano meto sąlygomis ištraukti žmogų iš smuklės nebuvo taip pigus dalykas. Neužteko jo prisaikdinti blaivybės brolijoje! Smuklių tada dar nebuvo galima pakeisti kokiomis kutūringomis pramogomis! Ir ką būtų buvę įmanoma vargšui žmogeliui jo baudžiavos sąlygose pasiūlyti? Tad kartais vyrai, nežiūrint priesaikos negerti, imdavo ir užsukdavo vėl smuklėn. Tokiais atvejais vietos kunigai bei brolijų vadovai nusižengusius bausdavo. Pagautasis begeriant turėdavo, pvz., keliaklupstas, su po kaklu pakabintu tuščiu degtinės buteliu, eiti aplink bažnyčią. Užkietėję girtuokliai susilaukdavo ir bizūnų. Kauno gubernatoriaus raštinėje išaugo kalnai bylų, kurios rodė, kaip rusų policija vis stodavo girtuokliaujančių pusėje. Kova su girtuokliavimu buvo dar ir todėl sunki, kad prieš blaivybę ėjo dvarininkai su savo pakeles aplipusiomis karčiamomis ir bravorais. Smuklininkai ėmė degtinę net nemokamai pakelėse dalinti. O rusų valdžia taip pat susirūpino, nes Kauno gubernijoje valstybės pajamos iš degtinės akčyzės ir patentų vis labiau krito. Paties Valančiaus teigimu, rusų valdžia buvo susirūpinusi, kad blaivybė Lietuvoje beveik visiškai išnaikino daugelį nusikaltimų.

Ligi 1863-jų metų sukilimo tačiau nei dvarininkai su smuklininkais, nei jokios smulkios bylos nepajėgė sužlugdyti blaivybės. Bet vos tik prasidėjo sukilimas, blaivybės brolijoms tuoj buvo primesti politiniai tikslai, ir buvo priekaištaujama, kad šių brolijų nariai-valstiečiai, esą, gausiai dalyvavę atskiruose valstiečių sukilėlių būriuose. To kaltinimo, žinoma, užteko, kad Muravjovas uždraustų visas bažnytines brolijas, pirmoje eilėje Blaivybės brostvą. Šis Valančiaus darbas betgi, nors jis ir buvo pavergėjų oficialiai išardytas, ilgai dar nežlugo, ir žmonėse pasėtas naudingas grūdas vis nešė vaisių. Blaivybės idėja iš lietuvių tautos jau niekada nebeišnyko, o Valančius stovi kaip vienintelis plačiausio masto blaivintojas. Stovi jis greta ano airių kapucino Mathew, kuris išgarsėjo 19-jo amžiaus antroje pusėje anglo-saksų kraštuose.

(ELI)

Silpnai propaguojama

(E) Į vieno mėnesio sodininkystės ir bitininkystės pasitobulinimo kursus Dukšte atvyko vos ketvirdalis pakviestųjų. Tik 24 žmonės dalyvavo iš Ignalinos ir Zarasų rajonų. Iš Švenčionių rajono turėjo atvykti 35 kursantai, o neatvyko nė vienas.

Gyvenimo prasmės šventė

Dievo Kūno šventė —gyvenimo prasmės šventė: garbinga procesija, nešanti Dievą ir žygiuojanti dėl Dievo! Senasis Testamentas dažnai mini, kaip anais laikais buvo gerbiami karaliai: džiūgaujančios minios sveikina karalių Saulių; vainikuojant karalių Saliamoną, „skamba žemė nuo trimitų". Jei mirtingųjų karalių garbei žemė skambėjo, o retkarčiais ir dabar ji suskambėjo, juo labiau garbės himnai tinka amžių Karaliui — Kristui, kuris yra Tiesa, Kelias ir Gyvenimas. Dažniausiai žmonės mėgsta savo tiesą, savo klaidingą kelią ir gyvenimą, todėl į eucharistinio Kristaus procesiją jie neįsijungia: klaikiai dairosi aplink, stebi gėlių takais einantį Kristų, bet Jo nemato, nesupranta. Jie skubiai nusiima kepurę prieš žemės valdovą, tik ne prieš Dievą.

Mes gerbiame karalius, jų gražias tradicijas, tačiau daugiausia pagarbos reiškiame amžių Karaliui. Jungiamės į Jo procesiją, kur gėlės puošia gyvenimo taką, kur giesmės sielą į dangų kelia, kur viešas tikėjimas stiprina sielą, kur procesija kiekvienam entuziastui kalba apie gyvenimo prasmę: eiti Dievo takais ir kovoti dėl Jo!

Dievo Kūno procesija prasidėjo jau IV amžiaus pradžioje, sustojus persekiojimams. Persekiojimų metu Eucharistija buvo slaptai katakombose garbinama. 1264 m. popiežius Urbonas IV įsako visam katalikiškajam pasauliui iškilmingai pagarbinti Švenč. Sakramentą, paminint jo įsteigimą. Nuo tada visuotinai žinoma Dievo Kūno šventė, švenčiama ir šiais laikais.

Jau praėjo beveik 700 metų, kai Kristus iškilmingai eina didmiesčio gatvėmis ar kuklaus bažnytkaimio gatvelėmis, laimindamas Jį lydinčius ir kviesdamas šalia procesijos stovinčius. Daugelis įsijungia į ją, bet kiti praeina dairydamiesi, nes permaža dėmesio Kristui, permaža supratimo, kad Eucharistijoje yra tikrai Jo Kūnas ir Kraujas. Tai liudija ne tik Jo paliktasis Testamentas, bet ir pats eucharistinis gyvenimas, eucharistiniai stebuklai, vykstą įvairiose pasaulio šalyse. Kiek stebuklų įvyksta Lurde, Fatimoje ir kitose vietose, kur garbinamas Švenč. Sakramentas. Prancūzijos karalius Šv. Liudvikas, kuris niekada neapleisdavo Dievo Kūno procesijos, dažnai sakydavo, kad Kristaus buvimas Eucharistijoje yra aiškesnis už stebuklą.

Prašysime Visagalį, kad mūsų dienos būtų gėlėmis puošta Dievo Kūno procesija, nešanti Dievą ir žygiuojanti dėl Dievo.

Tomas Žiūraitis, O.P.

PAMALDOS

WOLWERHAMPTON — birželio 19 d., 11 val., Seselių koplyčioje, Convent of Mercy, St. John's Square, Snow Hill. Trėmimų minėjimo proga kviečiami visi priimti Šv. Komuniją už Lietuvą.

Lietuviškos Knygos Klubo naujausieji leidiniai

Lietuviškos Knygos Klubas Chicagoje paleido į knygų rinką du naujus stambius leidinius.

Pirmasis jų yra **Juozo Švaisto** romanas **Jo sužadėtinė**. Šis romanas 1959 m. gavo „Draugo" dienraščio premiją ir buvo išspausdintas to dienraščio atkarpoje. Dabar išleistas atskirai 394 puslapių knyga (kaina 4 dol.).

Romane vaizduojamas Vincas Kudirka.

Antroji knyga **Vytauto Alanto** romanas **Tarp dviejų gyvenimų** (462 psl., kaina 4 dol. 50 centų). Šiame romane vaizduojamas lietuvių partizanų pasipriešinimas bolševikams. Prieš pasirodant atskira knyga, taip pat buvo perleistas „Draugo" dienraščio atkarpoje.

Ir operetė pajungta propagandai

(E) Žilinskio operetės „Žydrųjų ežerų krašte" herojai yra elektrinės statytojai; jie stato tarpkolchozinę elektrinę, kurią jie nutarė bendromis jėgomis pastatyti ant upės, jungiančios du ežerus. Elektrinę stato latvių, baltarusių ir lietuvių kolchozininkai.

OBELISKAS ŽALGIRIO MŪŠIO LAUKE

(E) Šiemet istoriniam Žalgirio mūšiui sukanka 550 metų. „Tiesa" pasakoja, kaip Lenkija ruošiasi šią šventę atžymėti. Žalgirio lauko centre iškils 8 m. aukščio keturkampis obeliskas. Toliau iškils metalinių stiebų šaka. Prie šių stiebų pritvirtins taip pat metale atlietus mūšyje dalyvavusių tautų vėliavas — lenkų, lietuvių, rusų čekų ir kitų tautų. Stambiausias statinys - galerija, kuri iš lauko pusės statoma kaip amfiteatras ir kuri leisis laipteliais žemyn. Galerijos viduryje bus įruošta Žalgirio mūšio paroda. Balandžio 26 d. buvo padėtas kertinis akmuo. Artėjant šventei, lenkų tautos istorinėje šventovėje, Vavelio pilyje, Krokuvoje, bus uždegta ugnis, kurią estafete nugabens į Žalgirį. Jubiliejaus dieną mūšio lauke bus uždegtas aukuras ir atidarytas paminklas.

Vilnius laukia turistų

(E) Šiais metais tikimasi Vilniuje susilaukti virš tūkstančio turistų. Šia proga valstybinės politinės ir mokslinės literatūros leidykla paruošė 400 psl. knygą — Vadovą po Vilnių. Vadovas gausiai iliustruotas.

A. JONYNAS

PASKUTINĖ VAKARIENĖ

(SATYRINĖ APYSAKA)

Ši apysaka buvo išspausdinta okupuotosios Lietuvos liteatūriniame žurnale „Pergalėje" (1960 m. Nr.1).

Tarybiniai kritikai pripažino, kad ji nėra pasiekusi didesnių meno aukštumų.

Mes persispausdiname ją kaip dokumentą susidaryti aiškesniam vaizdui, kaip dabar gyvena valdančioji klasė.

1.

PRIEŠ PRASIDEDANT ĮVYKIAMS

Valdybos viršininkas Jonas Bildžius ir vėl susiruošė komandiruotėn. Ko-ko, o sėdėjimo savo įstaigoje Jonas Bildžius nemėgo kaip katinas garstyčių. Ir nežinia, kas čia buvo kalčiausias: kokia nors viršininko liga, jo neramus, būdas ar šaltojo karo būsena Bildžiaus namuse, kuriuose agresyvi žmona siekė nedalomos valdžios, bet, pasėdėjus kokią savaitėlę įstaigoje, viršininką apimdavo toks begalinis nerimas, toks piktas suirzimas, kad ne tik jis pats, bet ir visi jo pavaldiniai pradėdavo neberasti sau vietos. Dvi dienas valdyboje siausdavo viesulas, pyškėdavo, trinksėdavo uždarinėjamos ir atidarinėjamos durys, koridoriumi lakstydavo išsigandę inspektoriai, nuo stalų lakiodavo popieriai su storais ir plonais aplankais. Visa valdyba tas dvi dienas įnirtingai šalindavo savo darbo trūkumus, negailestingai kritikuodavosi, ieškodavo naujų darbo formų. Trečios dienos popietę visuotinis kūrybinis įtempimas pasiekdavo tokį laipsnį, kad ir pats Bildžius neišlaikydavo: paskubom susiruošdavo ir nuskubėdavo pas ministro pavaduotoją suderinti klausimo dėl savo eilinės komandiruotės į valdybai patikėtus ūkius.

A, jūs jau norite žinoti ir į kokius, būtent, ūkius, ir kokios, konkrečiai imant, valdybos viršininkas, ir kuriai mnisterijai ši valdyba priklauso, ir kokio amžiaus, išsilavinimo, ūgio yra viršininkas? Žinau aš jus: jūs viską norėtumėte žinoti. O pasakyk jums viską — jūs pradėsite kritikuoti. Atseit, tokioje ir tokioje vadyboje visai ne Bildžius, o Kildžius yra viršininkas; jis visai dar ne plikas, jo paausiuose tebejuoduoja po gerą šepetį plaukų. Na, kam gi man su jumis ginčytis... Jeigu jau jūs esate kritikai (ir dar labai gudrūs), jeigu jūs daugiau už mane žinote ir suprantate, tai būkite malonūs ir atspėkite patys, apie kokią valdybą čia kalbama ir kuriai ministerijai ji priklauso, ir kas būtent — Bildžius ar Kildžius yra jos viršininkas. Aš jums tvirtinu, kad Bildžius, ir ne Antanas, o Jonas — pusamžis žmogus, šiek tiek praplikęs, žemas ir storas, bet labai judrus, energingas, o tam tikrais atvejais netgi aikštingas, labiau pasitikįs savo titulu, negu savo protu. Norite — tikėkie, norite—netikėkite. Kildžumi aš jo vis vien nevadinsiu, neatsisakysiu savo kūrybinės laisvės.

Velnias rautų, kai tik užkliūnu už kritikų, tai ir nusuku į šalį. Ir kam gi man su jais ginčytis... Savo darbo neturiu, ar ką?..

Valdybos viršininkas Jonas Bildžius ir vėl susiruošė komandiruotėn. Jausdamas, kad valdyboje įsisiautęs darbštumo uraganas ir tarpusavio kritikavimasis jam pačiam gali sukelti plaučių uždegimą (gerai, jeigu paprastą... O jeigu krupozinį, kaip pasakė vienas rašytojas, dramaturgas ir poetas, bėgdamas iš kūrybinės komandiruotės Kuršėnuose), viršininkas skubiai užpūkštė laiptais į antrąjį aukštą ir pareiškė ministro pavaduotojui, kad reikalai kai kuriuose jam patikėtuose ūkiuose tiek pašliję, jog be jo, Bildžiaus, asmeninės paramos nė velnio ten neišeisią: rugiai sudygsią, avižos nebūsiančios nupiautos, o apie žiemkenčių sėją iš viso, esą, būsią užmiršta.

Ministro pavaduotojas pasiraukė, pasiraukė, paskui mostelėjo ranka ir su skaudžiu atodūsiu išspaudė:

— Važiuok.

Kiekvienas kvailys žino, kad lipti laiptais žemyn yra daug lengviau, negu aukštyn. Bet ne kiekvenas yra patyręs, kaip lengvai skriejama laiptais žemyn, gavus ministerio pavaduotojo sutikimą komandiruotei šešioms dienoms į tokias vietas, kur gal tik gulbės pieno ir tetrūksta... Ei, svajone! Kokia tu mums graži, kol neįsikūniji...

Sugrįžęs į savo kabinetą, Jonas Bildžius trumpai čirkštelėjo skambučiu. Į kabinetą tuoj pat įšoko ne visai jaunutė, bet visai moderniška mergina palaidomis garbanomis (tai yra ne susivėlusi, o susišukavusi ta naujausiąja šukuosena, kuri pikantiškai vadinama „nerūpestingumu").

— Zita, — tarė viršininkas oriai, — skubiai iškviesk man šoferį.

Susivijo languotas sijonas, sužvangėjo dideli auskarai, supyškėjo dvejos kabineto durys, koridoriumi nustriksėjo skersni žingsneliai. Ir jau po akimirksnio tame pačiame koridoriuje pasigirdo reti, tvirti vyriški žingsniai. Tarpduryje tuo pat pasirodė aukštas, ištįsęs šoferis ant kaktos nusvirusiu plaukų kuokšteliu, geraširdišku veidu ir žvitriomis, gudriomis akimis.

— Algi, — kreipėsi viršininkas tuo pačiu dalykiniu, įsakmiu tonu, —važiuojame į komandiruotę. Spėsi per valandą paruošti mašiną?

— Mašiną — spėsiu, — atsakė šoferis, šiek tiek išsisukinėdamas, — bet aš dar nepietavęs...

— Papietausime vietoje, — atkirto Bildžius. — Ir aš nepietavęs. Kelionė neilga.

— O ar jie žino, kad mes atvažiuojam, — vėl sudejavo šoferis, darydamas viršininkui aiškią užuominą.

— Žino, žino... — suirzo Bildžius. —Ką reiškia: žino, nežino... Nuvažiuosime — sužinos.

— Važiuojam! — sutiko šoferis ir linksmai nusišiepė.

Po valandos padėvėta „Pobeda" kopė į Panerių kalną. Jonas Bildžius sėdėjo šalia savo ištikimo šoferio — Algirdo Trinkūno — ir visą laiką reguliavo jo važiavimo tempą. Tai lėčiau, tai greičiau, tai „atsargiai", tai „spausk". Ir čia, mašinoje, jis buvo tikras viršininkas, jautė savo atsakomybę.

Jono Bildžiaus nuotaika pasisuko iš karto šimto aštuoniasdešimties laipsnių kampu. Jį apėmė tas džiaugsmingas laisvės jausmas, kurį yra patyręs kiekvienas, kam teko ilgai įtikinėti abejojančią žmoną, kad štai išbėgi tik valandėlei pas draugą, nors iš tikrųjų esi susiruošęs į smagias išgertuves, ir pagaliau žmona patikėjo, nesikoliodama išleido pro duris ir net pamiršo pagrasinti:

— Tik, žiūrėk, greit pareik!

Ei, tas palaimintas, tas apgaulingas, tas prakeiktas laisvės jausmas. Kiek jis mums atneša kartėlio rytą, kai prasideda:

— Kur buvai? Kada parėjai? Su kuo buvai? Kas dar buvo?

Kodėl žemėje nieko nėra patvaraus? Kodėl visų nepatvariausia, visų neištikimiausia yra linksmybė?

ŠEPUČIŲ IDILIJA

Valdybos viršininko „Pobeda" sustojo prie ūkio kontoros, įsikūrusios buvusio dvaro rūmuose. Rūmai — dideli, dviejų aukštų, paskendę senose liepose. Pirmajame aukšte darbavosi ūkio direkcija, o antrajame gyveno ūkio direktorius Pijus Šeputis su savo uošviais ir gausia šeima. Priešais rūmus buvo įrengta kažkas panašaus į klombas, kuriose be jokios tvarkos žaliavo ir žydėjo įvairiausios gėlės, pradedant nasturtomis ir vijokliais, baigiant aukštais, išlapojusiais jurginais. Pro kilniąsias gėles savo aukštas viršūnes kaišiojo kiečiai, žemėje vešliu kilimu driekėsi varputis. Baltai nudažyti akmenukai, kuriais kažkas buvo bandęs apdėlioti klombas, dabar mėtėsi ir ant takų, ir ant klombų, ir net ant rūmų laiptelių. Matyti, jautriai, gėles mylinčiai šeimininkei pristigo energijos iki galo sutvarkyti savo gėlynus.

Valdybos viršininkas — nedidelis, storas, trumpakojis žmogelis praplikusiu pakaušiu — ir jo šoferis — ilgas, ištįsęs, linksmo veido ir gudrių akių vaikinas ant kaktos nusvirusiu vešliu plaukų pluošteliu — pasuko tiesiog į direktoriaus kabinetą.

Pijus Šeputis tebesėdėjo savo kėdėje, nors laikrodžio rodyklė jau buvo beprašokanti šešias. Pijus Šeputis visada labai stropiai pradėdavo ir baigdavo savo darbo dieną, nors dienos viduryje jį sunku būdavo rasti ne tik kontoroje, bet ir ūkyje.

— O! Draugas viršininkas! Draugas viršininkas! — pašoko jis nuo kėdės, išsitiesdamas visa savo mažute figūrėle ir nutaisydamas saldžiausią šypseną. — Kaip netikėtai... Kaip malonu...

Apibėgęs stalą, Šeputis abiem rankelėm suspaudė plačią viršininko plaštaką ir pradėjo tempti Bildžių prie apskurusio odinio fotelio.

— Prisėskite, prisėskite iš kelionės... Pavargote...

Viršininkui nepatiko direktoriaus familiarumas. Oriai ištraukęs savo plaštaką, jis suniurnėjo:

— Prisisėdėjome mašinoje. Nėra laiko sėdėti. Rodyk savo turtus.

— Tuoj pat, tuoj pat, draugas viršininke, — subruzdo Šeputis. — Tuoj pat. Aš tik savo popierėlius susidėsiu.

Paskubomis jis sušlavė į stalčių ant stalo besimėčiusius raštus ir laikraščius, vikriu judesiu pasitaisė smunkančias kelnaites, atstatė į vietą persisukusį kaklaraištį.

— Nuo ko pradėsime, draugas viršininke? Čia mes visai neseniai įsitaisėme prūdelį, puikų prūdą, prileidome...

— Prūdą, prūdą, — perkirto Bildžius.— Tu man ne prūdą, o tvartus parodyk. Kaip ten pas tave galvijai?..

— Prašom, draugas viršininke, prašom, — straksėjo Šeputis, atidarinėdamas duris ir praleisdamas Bildžių. — Prašom ir į tvartus...

Laipteliuose jis vėl sučiupo Bildžiaus ranką, vėl nusišypsojo ir įsiteikdamas paklausė:

— O kaip jūs gyvenat, draugas viršininke? Kaip žmona, kaip vaikučiai?

Bildžius nesuspėjo atsakyti. Iš antrojo aukšto lango pasigirdo šaižus, rėksmingas moters balsas:

— Pijau! Pijau!..

Šeputis krūptelėjo ir atsisuko į rūmus.

Pro langą, pusiau persisvėrusi, žiūrėjo kokios keturiasdešimties metų moteris susivėlusiu kuodu, plačiu veidu ir tokiomis stambiomis krūtimis, kad po kiekviena iš jų smulkutėlis Šeputis būtų galėjęs pasislėpti nuo bet kokių negandų ir pavojų.

(Bus daugiau)

TARPTAUTINIS EUCHARISTINIS KONGRESAS

Pietų Čilėje gyvena indėnas vardu Alcaman. Jis yra vienintelis pasauly kapucinas iš araukanų giminės. Jo vardas reiškia „Si dabrinį Kirą". Tėvo Alcaman šiandien Miunchene niekas neminėtų, jei kažkam nebūtų šovusi į galvą mintis pakviesti jį į 37-tąjį pasaulinį Eucharistinį Kongresą. Lengva pasakyti „pakviesti", bet kas iš to pakvietimo, jei tėvo Alcaman kišenė tuščia. Ir ne vien jo, bet ir daugelio misionierių, kurie kad ir kaip trokštų bent kartą savo gyvenime dalyvauti didžiuliame katalikų susitikime prie vieno bendro altoriaus, vis vien jokiu būdu neįstengtų nugalėti pa grindinės kliūties — surasti atliekamo pini go bilietui į tolimą Bavarijos sostinę.

O vienok Miuncheno miestas galės šią vasarą pasveikinti arakanų ainį tėvą Severino Alcaman. Ir tai Dr. H. Merkt iniciatyvos dėka. Šis Bavarijos parlamentaras pasiryžo sutelkti tiek lėšų, kad galėtų būti padengtos kelienės išlaidos 150-čiai asmenų, pirmoj vietoj tėvui Alcaman, kurio var du („Sidabrinio Kiro") ir pavadintas jojo pagalbos vajus.

Pinigai iš dangaus nekrenta. Todėl ir H. Merkt tenka gerokai pavažinėti iš vieno miesto į kitą ir kone kas vakarą vis kitoj salėj pasakoti žmonėms tą pačią istoriją. O kad daugiau žmonių ateitų į „Sidabrinio Kiro" susirinkimus, H. Merkt parodo spalvotas nuotraukas iš pasaulinių E.K. Budapešte ir Barcelonoje.

„iSdabrinio Kiro" vajus rado gana plataus atgarsio Bavarijos diecezijose. Kovo mėn. pradžioje H. Merkt jau buvo „pardavęs" per 50 bilietų. Brangiausias bilietas — 5883 DM. Jis suteiks laimę vienam N. Gvinėjos misionieriui dalyvauti Eucharistinėje šventėje Miunchene. Toks Augsburgo miestas nupirko kelionės bilietą Indijos kardinolui Gracias ir jo sekretoriui. Landshuto katalikai apmokėjo kelionę Hiroshimos vysk. Noda. Tuos 150 laimingų sudaro misijų kraštų vyskupai, kunigai, vienuoliai, vyrai ir moterys, dvasiškiai ir pasauliečiai. H. Merkt tikisi, kad tarp jo užkviestųjų ir bavarų parapijų, kurios bus finansavusios keliones, užsimegs broliškos meilės ryšiai.

Ligoniai nebus palikti gatvėje

Du medicinos studentai iš Jamaikos, užsirašę dalyvauti Eucharistiniame Kongrese, pareiškė norą būti panaudoti E.K. sanitarinėje tarnyboje. Atvažiuoti iš kito krašto — reikia manyti, kad jiedu studijuoja Europoje ir vaidinti ne svečio rolę, o pasiūlyti savo jėgas bendram reikalui, yra tikrai gražus krikščioniškos artimo meilės pavyzdys. Be tokių savanoriškų pagelbinin kų būtų tiesiog neįmanoma pravesti dide lio masto susitikimo, kurio rengėjai nedisponuoja neribotom pinigų sumom.

Tarp 24 E.K. komisijų figūruoja ir Sveikatos Komisija, kuriai skirta rūpintis kongreso dalyvių sveikatos reikalais bei higieniniais įrengimais. Šiai komisijai priklauso ne vien privatūs asmenys, bet ir Miuncheno miesto viešosios sveikatos įstai gų, bei atitinkamų organizacijų atstovai. Staiga susirgusiais kongreso dalyviais tiek didžiųjų parengimų aikštėse, tiek jų bendrabučiuose išvien rūpinsis Bavarijos Rau donojo Kryžiaus, sanitarinis federalinės vokiečių kariuomenės dalinys ir joanitų bei maltiečių greitosios pagalbos. Taip pat ir Bavarijos Darbo ir Socialinės Globos Mi nisterija pavedė kongreso rengėjų dispozicijai savo medicinos personalą ir mediciniškus įrengimus.

Ypatingą dėmesį skiria Sveikatos Komisija higieniškiems įrengimams didžiųjų kongreso parengimų aikštėse, posėdžių vie tose, palapinių stovyklose ir kt. Paskutinių pamaldų metu Teresės aikštėje bus 2.500 gydytojų, gailestingųjų seserų, sanitarų, pasiruošusių pagelbėti kongreso dalyviam. Kadangi Miuncheno miesto ligoninės jau ir taip nuolatos perpildytos, numatoma įrengti atskirą ligoninę su 400 lovų lengviems kongreso ligoniams.

Aukos kongresui — aukos misijoms

Dar 1958 m. gruodžio mėn. Generalinis EK Sekretoriatas yra kreipęsis į katalikiškąsias organizacijas su prašymu, kad jos paaukotų liturginių indų ir rūbų, kurie būsią reikalingi kongresui. Mergaičių mokyk los, moterų vienuolynai ir organizacijos buvo prašytos per rankdarbių valandas pa siūti liturginių rūbų, kad 1500 kunigų, suvažiavę Miunchenan, galėtų laikyti mišias. Suaukoti liturginiai rūbai ir indai, kongresui praėjus, nepasiliks Miunchene, bet bus išdalinti misijų kraštams.

Gegužės mėn. vidury jau buvo surinkta 22.000 liturginių dalykų, jų tarpe 500 kamžų kunigams, 142 kamžos ministrantams, 810 arnotų, 1610 stulų, 3800 vėliumų, 117 taurių ir t.t.

Stulas pagamino Bavarijos Žemės Ūkio mokyklų mokinės savo laisvalaikių metu. Jos pačios iš savo pinigų nusipirko reikiamos medžiagos, pačios ir škicus stuloms nupiešė. Protestantės mokinės taip pat mie lai prisidėjo prie šios akcijos.

Kinietis kunigas Dr. Hsin pristatė Miunchenan 6 arnotus, kurie buvo pagaminti jo tėviškėje Macao. Arnotuose yra įausti bibliniai simboliai ir šūkiai kiniečių kalba. Viename arnote vaizduojamas Marijos dan gun ėmimas. Kinietiški Marijos veido bruo žai ir ją supą angeliukai plikom galvutėm, po vieną kasą žemyn nuleidę.

Vienas bavaras, akmens anglių kasėjas, padirbo dvi monstrancijas. Kitas vyras per ištisus metus mažiau rūkė, kad sutaupytų 120 DM vienai komuninei. Sena pensininkė iš savo skatikų nupirko smilkynę. Vienas ūkininkas padovanojo 2000 DM, atsidėkodamas Aukščiausiajam už taiką, įsiviešpatavusią jo šeimoje.

Kad per iškilmingąsias pontifikalines mišias Teresės aikštėje galėtų būti išdalinta šv. Komunija tūkstantinei tikinčiųjų miniai, yra užsakyta 1200 komuninių. Po 12 komuninių bus sudėta į krepšius, kuriuos šiuo metu pina aklieji Miuncheno amatininkai. Gen. E.K. Sekretoriatas tyčiom neužsakė tų pintinių atitinkamose įmonėse, bet Bavarijos aklųjų sąjungoje, kad ir akliesiems tuo būdu būtų duota pro ga regimai prisidėti prie kongreso paruošimo. Šios pintinės su 1200 komuninių bus sudėtos popiežiaus legato mišioms prie al toriaus Teresės aikštės viduryje. Per mi šias bus tad galima pakonsekruoti iš karto 450.000 ostijų bendrai tikinčių komunijai.

Ostijoms pagaminti Freiburgo diecezijos jaunieji ūkininkai sudėjo 300 centnerių kviečių. Speyerio ir Wiurzburgo diecezijų jaunieji ūkininkai atveš Miunchenan 3000 l. mišių vyno. Iš kvietinių miltų, atlikusių nuo ostijų, bus kepama duona ir padalinama neturtingiesiems.

Alkti nereiks

Maisto Komisija, kuriai pirmininkauja Caritas direktorius Msgr. O. Jandl, užtikri na, kad maisto užteks visiems kongreso da lyviams. Iš 3000 Miuncheno restoranų yra parinkta 1200, kaip tinkamų kongreso svečiams. Kai kurie restoranai susitarė tiesiogiai su kelionių biurais, organizuojančiais keliones į kongresą. Per juos gauta užsaky mų 100.000 valgių. Vienok visi iš karto restoranuose nesutilps, todėl teks valgyti pakaitom. Be to, numatoma pastatyti mieste keliolika valgyklų palapinių. Į vieną palapinę sutilps iki 1000 žmonių. Ten bus išduodami gėrimai ir greit pagaminami valgiai. Bufetai bus įrengti visose autobusų stotyse ir automašinų pastatymo vietose. Specialūs traukiniai, kurie veš vien kongre so dalyvius, turės po vagoną - restoraną. Daroma viskas, kad kongreso svečiai galėtų ir sočiai ir nebrangiai pavalgyti.

Jaunimui pavalgydinti bus pastatytos 5 didžiulės palapinės, kurios per dieną pajėgs išduoti po 100.000 maisto davinių. Vienoj palapinėj ras vietos nuo 1 iki 8000 jau nuolių. Maistas bus į jas pristatomas iš lau ko virtuvių. Tokių lauko virtuvių reikės bent 120. Jas įrengs federalinės vokiečių pasienio policijos dalinys, Raudonasis Kry žius ir privačios sąjungos, tačiau valgius ruoš Maisto Komisijos personalas.

400 vėliavų

Apie Teresės aikštę, kurioje paskutinėmis kongreso dienomis susitiks visi dalyviai vienai bendrai programai, plevėsuos 400 vėliavų. Jų pasiuvimas patikėtas Vak. Vokietijos diecezijų mergaičių organizacijoms, kurios ne tik darbą, bet ir pačią medžiagą aukoja. Vėliavose bus pavaizduoti diecezijoms būdingi dalykai, arba eucharis tiniai simboliai. Pirmosios 6x1.5 m. dydžio vėliavos jau atsiųstos Miunchenan.

Mokėk kiaušiniais

(E) „Izvestija" skundžiasi, kad norint nusipirkti valstybinėje krautuvėje spintą, antklodę ar nosinę, reikia mokėti... kiaušiniais. Už spintą kasos tarnautojas paprasčiausiai sako: Duokit 300 vištos kiaušinių, tada kalbėsime...

VAISTAI PIGESNI TIESIOG IŠ VAISTINĖS

Jums visada bus priimtina mūsų patarnavimas ir kainos. Visi mūsų klijentai žino tai, o kas naujai pabando, tai vieną siuntinį išsiuntęs įsitikina. **Jūs taip pat galite siųsti ne tik vaistus, bet ir kitokias prekes, savo pačių supirktas ar per mus užsakytas.** Taigi jei jums iškyla reikalas padėti saviesiems Lietuvoje, prašom leisti mums atlikti tą darbą.

Adresas:

Acton Pharmacy
(EXPORT) LTD.
24, CHURCH ROAD, LONDON, W.3.
ENGLAND
Tel. ACOrn 0712

Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

„SIDABRINIS KIRAS"

J. Medaitis

ŠEP

P. Friggens

Vieną gražią 1936 metų rugpiūčio mėnesio dieną gražiose Montanos stepėse į Fort Bentono geležinkelio stotį atvyko laidotuvių vežimas, kuriuo buvo vežamas mirusio avių piemens kūnas. Ir tik vienas liūdįs palydovas atvyko išleisti avių piemens į paskutinę jo kelionę. Paskui laidotuvių vežimą maža ristele lapseno didelis, apaugęs gaurais, maišytos veislės aviganis šuo. Šunelis unkstė ir mėgino lipti į vagoną, kai įkėlė ten karstą.

— Gaila, senas drauge, — įspėjo stoties viršininkas, — šį kartą tu negali vykti su juo.

Traukinys išpukšėjo, o šunelis nuliūdęs ir gailiomis akimis palydėjo nutolstantį savo poną ir atsigulė šalia bėgių. Tą naktį jis gulėjo landynėje po stoties platforma ir laukė... laukė sugrįžtant savo šeimininko.

Penketą su puse ilgų metų be jokios per traukos šunelis budėjo ir laukė. Pagaliau, laikui bėgant, į galą šis nepaprastas šuns prisirišimas turėjo tikrai įsidėmėtinų pasekmių.

Pradžioj tokia aviganio šuns sargyba buvo tik šablonas. Diena buvo saulėta ar lietus lijo — kasdien 4 kartus šuo lapseno į Fort Benton geležinkelio stotį sutikti ateinančių traukinių. Jis apžiūrėdavo iš vagonų išlipančius keleivius, pauostydavo ba gažinio vagono durís ir nebyliai klausdavo kiekvieną praeivį. Tada atsistodavo ir pilnu ilgesio žvilgsniu stebėdavo iš akių išnykstantį traukinį. Vieną dieną turi sugrįž ti jo ponas...

Stoties darbininkai pastebėjo, kad šuo reaguodavo, kai jį pašaukdavo Šep vardu. Tačiau nekreipdavo dėmesio, jei kas nors mėgindavo nuvilioti nuo šios kantrios tarnybos.

Tik sutemus suėsdavo net ir tuos mėsos gabalėlius, kuriuos stoties viršininkas Tony Schanche padėdavo jam prie landynės. Ir tik vėliau, jau tamsią naktį, vienišas bėgdavo mylią į upę atsigerti.

Gal būt, tik šunes taip ilgai gali būti vie niši. Vieną naktį trankėsi perkūnija. Stoties vyresnysis Pat McSweeney rado Šep susirietusį ties buto durimis, ir jam pasisekė šunelį įvilioti į vidų.

Kai atėjo šalta žiema, darbininkai šuniui rado šiltą kampelį krovinių sandėlyje, bet kad jis gulėtų, vienas darbininkų turėjo išsitiesti ant užkloto šalia Šep.

Mėnesiai slinko, ir žinios apie nuolatinį Šep budėjimą pasklido už Fort Bentono ribų. Laikraščiai rašė apie tą atsitikimą. Pašto siuntos ateidavo Šep vardu. Dešimtys šunų mėgėjų siuntė jam pinigines dova nas, tačiau geležinkelio vadovybė grąžinda vo jas atgal.

Kalėdoms viena ponia iš Britanijos atsiuntė Šep tortą, iškeptą iš kaulų ir kitokių šuniškų gardumynų. Naminių gyvulių mėgėjai nuo Floridos iki Kalifornijos siūlė šuneliui namų globą. Avių piemenys net iš kelių valstybių siūlė mokėti gerą mokestį už dresiruotą šunį. O kai Šep ypatybės buvo aprašytos spaudoj, pašto siuntiniai užgriuvo Fort Bentoną. Atvyko ir būrys žurnalistų, norinčių pamatyti šuns ištikimybę, kuris virto legenda.

Toks dėmesys truputį paveikė šunelį, tačiau jo gyvenimo tikslas nepasikeitė: jo po nas turi gi vieną dieną grįžti ir Šep turi bū ti čia, sutikti jį.

Bet atėjo diena, kai vargšas Šep negalėjo pašokti iš savo guolio ir ristele bėgti palei geležinkelio bėgius. Jis lėtai težingsniavo, apkurto ir bemaž nieko nematė. O kai kada, kai nuo šalčio šunelio pasenusios kojos sustingdavo, jis šlubuote šlubuodavo prie traukinio.

1942 m. sausio 12 buvo tokia nelaiminga diena. Šep išėjo pasitikti traukinio, kuris turi ateiti 10.17. Jis sustojo tarp geležinkelio bėgių ir laukė. Kai traukinys priartėjo, žiūrovai ragino Šep, kad jis pašoktų į šalį. Jis šoktelėjo, bet akimirksnį per vėlai. Ir Šep ilga tarnyba pasibaigė...

Geležinkelio tarnautojai didelio aviganio šuns kapui parinko vietą ant stataus kranto viršūnės, iš kur aiškiai matoma stotis. Stoties viršininkas padarė karstą, berniukai skautai pasisiūlė panešėti jį į kapus. Tai dienai paleido mokyklas. Miestiečiai, ūkininkai ir piemenys net iš tolimų apylinkių dalyvavo Šep laidotuvėse, kurios gražiai buvo surengtos stotyje.

Kunigas R. Underwood paskaitė George Graham Vest's „Nekrologą šuniui":

— Jis yra nesavanaudiškas draugas, kokį tik žmogus gali turėti šiame egoistiškame pasaulyje. Jis yra tas, kurs niekad nepalieka žmogaus. Jis yra tas, kurs niekad neparodo nedėkingumo ar neištikimybės. Jis yra šuo.

Tada, medžio ragui gaudžiant, Šep karstą nuleido į sušalusią žemę, ir apeigos pasibaigė. Bet Šep istorija toli gražu ne.

Po Šep laidotuvių Fort Bentano gyventojai ant stataus kranto viršūnės profiliu pastatė jo statulą, o apačioje baltame akmenyje iškalė SHEP.

Geležinkelio darbininkai nuvedė elektros laidus, kad statula naktį būtų apšviesta. Kai traukiniai skuba per kaimą, palydovai smalsiems keleiviams pasakoja Šep istoriją.

Pagaliau Ed. Shields Šep istoriją surašė ir išleido maža knygele. Geležinkeliečiai knygeles pardavė, apmokėjo spaudos ir kitas išlaidas, ir dar liko 200 dolerių pelno. Juos paaukojo Great Falls aklųjų ir nebylių mokyklai.

Buvo 1946 metų Kalėdos. Ed. Shields nuvyko į kurčių-nebylių mokyklą su Šep dovanomis, kurios tuo metu vaikams buvo la biausiai reikalingos.

— Viskas mums reikalinga, — džiaugėsi mokyklos direktorius Glenn Harris, — žaislai, saldumynai, pačiūžos... Mūsų ištekliai neleidžia mums pirktis tokios prabangos.

Tais metais Šep buvo Kalėdų senelis. Visi vaikai gavo dovanų: viena akla mergaitė džiaugėsi lėle, kiti jau čiuožė prūde šalia mokyklos.

— Šep surengė mums geriausias Kalėdas, kokias mes kada nors turėjom, — patvirtino Glenn Harris.

Atmintinų tais metais Kalėdų Šep legenda padarė įtakos ir kitiems geradėjams: tuoj suaukojo 50.000 dolerių, kai kas užrašė gražias sumas testamentais. Įplaukos į Šep fondą leido mokyklai vykdyti metinę programą. Mokykla galėjo kai ką papildomai duoti mokiniams: gydymą, geresnę priežiūrą.

Ten buvo viena paauglė mergaitė Tina. Jos nuotaika protarpiais buvo prislėgta, ir jai labai skaudėjo galvą. Kai gydytojas apžiūrėjo ir pasakė, kad mergaitė yra svei ka, Harris pasišaukė jos motiną.

— Jūs žinote, — jis aiškino, — šių 13-kos metų amžiaus mergaitės skausmų medicina negali išgydyti. Štai penki doleriai. Veskitės Tiną į miestą ir dėl dangaus meilės nupirkite jai ką nors.

Motina už Šep dolerius nupirko mergaitei papuošalų, tualetinio stalelio reikmenis, ir Tina pradėjo jaustis geriau. Pagaliau ji tiek padirbėjo, kad galėjo dalyvauti mieste rengiamose siuvinėjimo ir siuvimo varžybose.

Kai aš neseniai lankiau Great Falls mokyklą, vienas kurčias berniukas parodė man naujus batus, kuriuos jam nupirko Šep.

— Pete, kai pirmąją dieną atėjo į mokyklą, išmušė 13 langų, —pasakojo Harris. — Instituto vaikai labai dažnai yra destruktyvūs. Tačiau tiesiog sunku patikėti, kaip šios dovanos paveikė mūsų berniukus ir mergaites. Mes apskaičiuojame, kad Šep fondas tik per vienerius metus mums sutaupė apie 3000 dolerių, nes už tiek mažiau padaryta žalos.

Šep fondas suteikė vaikams ir gražių nuotykių: mes galime išvykti į sostinę, savaitgaliais išvykstame į puošnius gyvulių ūkius, kai kada stovyklaujame Yellowstone Tautiniame parke.

Mažiau kaip 10 proc. vaikų, baigusių kur čių-nebylių mokyklą, tegalėjo įstoti į akademiją. Dabar šis procentas pakilo. Taip pat ir stipendijų skiriama daugiau. Ir jos apsimoka.

Kai apžiūrėjęs mokyklą ėjau koridoriumi lauk, Harris pasididžiuodamas man rodė daugelio baigusiųjų mokyklą fotografijas.

— Čia šiandien yra galia kiekvienam berniukui ir mergaitei, — aiškino man Harris, — bet pirmiausiai turime neužrakinti jų širdžių.

Didelė Šep širdis mokyklai padėjo tai padaryti.

Vertė J. Girdys

Nėra švaros

(E) „Tiesos" gegužės 15 d. straipsnyje „Kova už sanitarinę kultūrą", M. Zaikauskas nusiskundžia, kad nežiūrint to, jog jau mėnuo kaip vyksta sanitarinės būklės apžiūra, daug kur kaip buvo betvarkė, taip ir tebėra. Šiukšlių ir nešvaros pilna Kauno ir Vilniaus mėsos kombinatuose, K. Požėlos vardo konditerijos fabrike, Klaipėdos celiuliozės-popieriaus kombinate, „Inkare", Vilniaus baldų kombinate ir kitose įmonėse. Šiam reikalui nerodo reikiamo dėmesio Liaudies ūkio taryba ir jos atitinkamos valdybos, taip pat ir Švietimo ministerija.

„Tiesa" saugumo policininko pareigose

(E) Š.m. „Tiesos" 112 nr. yra mažas skyrelis, antrašte „Tiesos medžiagos pėdsakais", kuriame rašoma, kad „Tiesos" 91 nr. buvo išspausdintas feljetonas „Vėjų daktaras". Šiame feljetone buvo rašoma apie Šilutės rajono veterinarijos gydytoją V. Serapiną. Feljetonas jį aprašė, kaip blo gai atliekantį savo pareigas gydytoją. Žemės ūkio ministerijos veterinarijos viršininkas, perskaitęs feljetoną, praneša „Tiesai", kad gydytojas V. Serapinas iš einamų pareigų atleidžiamas.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

VARGAS DĖL PRIRAŠYMO

Dingo statybinis kranas.

— Direktoriau! Bėda!.. — uždusęs nuo lakstymo po Trakų Statybos - remonto kontoros kiemą, suriko vyriausiasis inžinierius Staniulis. — Kranas dingo!

Direktorius Šliapcevas pasižiūrėjo įtartinai į inžinierių, paskui raminančiai tarė:

— Ne adata, atsiras...

— Visur išlandžiojome. Nėra, — skėstelėjo rankomis nusiminęs inžinierius.

— Ar buhalteris Iljuščenka jau žino?

— Žino.

— Tai atsiras. Juk ne adata. Abu ieškokite.

Staniulis pasišaukė į talką buhalterį, ir abu drauge ėmė ieškoti pradingusio krano. Išlandžiojo visus pašalius, išropinėjo palėpes — nėra. Ėmė tikrinti buhalterines knygas, balansus. Tik ką buvo! Ir įrašai knygose rodo, kad buvo ir kad „Pionierium" vadinosi ir kad 5180 rublių kainavo... Dingo kaip į vandenį. Pagaliau po ilgų ieškojimų atrado. Ne kraną, bet atrado, kad dingo ir motorinis siurblys daugiau kaip 1000 rublių vertės.

— Ieškot! Visiems ieškot! — suriko išsigandęs direktorius.

Sujudo, sukruto visas kolektyvas. Visas šiukšlių duobes išknaisiojo, net vienas kito kišenes patikrino —nei siurblio, nei krano! Ką daryti?

— Teks nurašyti kaip dingusius be žinios... — liūdnai panarino galvą direktorius. — Dar lūkterėsime, o jei neatsiras— nurašysime...

Palaukė. Trejus metelius palaukė. Jau ir ant ketvirtų užstojo — neatsiranda pražuvėliai. Tada surašė didelį aktą, Trakų ra jono vykdomasis komitetas uždėjo savo rezoliuciją — ir nurašė į nuostolius. Nurašė — ir apsiramino. Kai atvažiavo revizoriai patikrinti — aktą jiems parodė, rezoliuciją parodė. Ir viskas būtų buvę gerai, bet atnešė gi nelabasis į kontorą kažkokį pilietį. Apsidairė jis ir sako:

— Ar kraną jau atiduoti?

— Kokį kraną? — išpūtė akis vadovai.

— Nagi, kur mūsų tarprajoninėje kolūkių statybos kontoroje dirba!

— O kaip jis ten pateko?

— Labai paprastai: dar 1956 metais radom paliktą patvory. Žiūrim — geras kranas ir mum baisiai reikalingas. Pasiėmėm, sutvarkėm. Dabar nugirdom, kad jums kranas pražuvęs, tai, sakome, jūsų ir bus. Galit pasiimti, juk jis čia pat netoliese ir buvo visą laiką...

Pasikrapštė vadovai pakaušius.

— Paimti tai paimtumėm, bet kad jis iš mūsų knygų jau išrašytas... Gal turėkite sau?

— Negalime. Jis pas mus neprirašytas...

Taip ir liko kranas be pilietybės: vienur išrašytas, kitur neprirašytas...

(„Šluota", 1960 m. Nr. 5).

NEPADORI VIETA

Pirties laukiamasis Trakuose. Netoli kasos langelio, petim atsirėmusi sienos, lūkuriuoja mergina. Girgžteli durys. Įeina vyrukas. Mergina nelaukia, kol jis nueis prie kasos langelio, bet pati prieina prie jo ir, droviai rausdama, klausia:

— Ar jūs nenorėtumėt?..

— Ko? — atsisuka vaikinas.

— ...nueiti su manim į pirtį?..

Vyrukas nustebęs išpučia akis, paskui sodriai parausta. Tuo tarpu pro kasos langelį kyšteli kasininkės Trifonovaitės galva. Ji sako:

— Eikite su ja, eikite! Kitaip negalima. Po vieną aš neleidžiu...

Galutinai sutrikęs vyrukas dairosi, nori kažką sakyti, bet tuo metu vėl girgžteli du rys. Įeina pagyvenusi moteriškė ir dėdė su dideliais ūsais.

— Gal ir jūs norėtumėt nueiti su mumis į pirtį?..

— Ką?! — pasipiktina moteris. — Kaip jums ne gėda? Aš padori moteris!.. Aš!..

— Ko jūs jaudinatės? — ramiai atkerta dėdė, šelmiškai sukdamas ūsą. Aš, pavyzdžiui, mielai!..

Visi keturi rausta ir tyli. Bet vėl girgžteli durys. Įėjęs vyriškis visus išgelbsti iš dviprasmiškos situacijos.

Pasirodo, kasininkė turi bilietus tik po 5 rublius, o įėjimas kainuoja 2 rublius. Todėl jinai laukia, kol susirinks penki žmonės ir tada parduoda jiems visiems bendai du bilietus po penkis rublius. Su dviem bilietais penki žmonės įeina į pirtį ir paskui išsiskirsto kas sau.

Taigi, jokios suktybės čia nėra. Ir nusikaltimo nėra. Nieko nėra. Yra tik vietinės ūkio valdybos sandėlis, kuriame guli neužpajamuotos dvirublinių bilietų kopiūros už nemažą sumą.

Bet pirties lankytojai apie tai nežino. Todėl ir rausta. O rausti turėtų pirties vadovai...

M. Markevičius, L. Juozėnas

(„Šluota", 1960 m. Nr. 5).

Europos Lietuvių Kronika

Pasiryžimo diena

Lygiai prieš 20 metų Sovietų karinės pajėgos įsiveržė į Lietuvą, Latviją ir Estiją. 1940 m. birželio 15-17 dienomis Sovietų Sąjunga, numetusi taikingo kaimyno kaukę, sudavė mirtingą smūgį pažangioms Pabaltijo valstybėms. Po kelių metų panašaus likimo susilaukė kitos Rytų Europos tautos .

Š. m. birželio 18 dieną, šeštadienį, 5 val. vak., Londone, **Central Hall** salėje, **Westminster**, Pavergtosios Europos Tautos ruošia Pabaltijo tautų viešą susirinkimą, kuriame apie Sovietų agresiją prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją kalbės

Lordas Colville of Culross, Lordų Rūmų atstovas,

Thomas H. Preston, O. B. E., buv. Britanijos pasiuntinys Lietuvoje, ir

Dr. E. Aruja, Baltų Tarybos pirmininkas.

Pirmininkaus lordas Bossom.

Meninę dalį atliks Londono latvių choras.

Mūsų tautiečiai kviečiami kuo gausiau susirinkime dalyvauti. Artimiausia požeminio stotis-Westminster.

Pageidaujama, kad ko daugiausiai lietuvių moterų dalyvautų tautiniais drabužiais.

TINKAMIAUSIAS LAIKAS

Tautos Fondo Atstovybė D. Britanijoj nuoširdžiai dėkoja visiems tautiečiams, gausiai atsiliepusiems į Vasario 16 dienos atsišaukimą ir prisiuntusiems savo aukas Tautos Fondui.

Kiekvienas lietuvis veiksmingiausiai pareikš savo protestą prieš mūsų Tėvynės pavergimą, ir kartu prisidės prie politinės kovos dėl Lietuvos laisvės, aukodamas Tautos Fondui.

Tiems, kurie pavėlavo atsiliepti į ankstyvesnį kvietimą, birželio mėnuo yra tinkamiausias laikas. Aukas siųsti: Tautos Fondo Atstovybei, 1-2, Ladbroke Gardens, London, W.11.

MŪSŲ RĖMĖJAI

Už Nidos sieninį kasdien nuplėšiamą kalendorių dar 10 šilingų atsiuntė K. Parpalas, kuris jau anksčiau buvo įmokėjęs 6 š.

V. Bakys, kuris per apsirikimą tebuvo sumokėjęs 5, o ne 6 šil., — papildomai atsiuntė dar 2.6 šil.

LONDONAS

DBLS CENTRO ŽINIOS

Birželio 15 d. Lietuvių Namuose šaukiamas DBLS Valdybos posėdis. Svarstytieji klausimai ir nutarimai bus paskelbti kitame „EL" numeryje.

* * *

Pereitą savaitę Lietuvių Namų B-vės Valdybos pirmininkas ir sekretorius turėjo pasimatymus su Lietuvių Namų B-vės banko vedėju, su viena rimta firma, turinčia galimybės parūpinti ilgalaikę paskolą Lietuvių Namų B-vei, ir su vedėju tos firmos, iš kurios dabar Lietuvių Namų B-vė yra gavusi vieniems metams paskolą.

* * *

Esamos galimybės paskolai gauti:

a) Gautas principinis sutikimas esamąją paskolą pratęsti dar dvejiems metams iš 10 proc.; b) Gautas principinis sutikimas paskolai 7-10 metų iš 8 proc.; c) Laukiama žinių iš kitų šaltinių, kur paskolos gavimo sąlygos turėtų būti žymiai geresnės. Vienų žodžiu, Lietuvių Namų Valdyba daro įvairiausius žygius paskolai patogiausiomis sąlygomis gauti, bet šiandien dar negalima tvirtinti, kad šis reikalas jau sutvarkytas.

* * *

Lietuvių Namų Valdyba buvo priversta peržiūrėti kambarių nuomas Lietuvių Namuose ir nuo birželio 26 d. numatoma nuomas pakelti.

* * *

Londono Lietuvių Moterų „Dainavos" Sambūris pasiuntė šešis siuntinius į Lenkiją ten gyvenantiems lietuviams paremti. Jau yra gautas atsakymas, kad kai kurie siuntiniai jau gauti ir gavėjai dėkoja „Dainavai" ir visiems lietuviams, prisidėjusiems prie šių siuntinių sudarymo. Kaip atsimename, „Dainava" buvo paskelbusi naudotų drabužių rinkimo vajų. Anglijos lietuviai šį vajų parėmė, ir iš to „Dainava" sudarė minėtuosius siuntinius.

LIET. ATGIMIMO SĄJŪDŽIO AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJAI

Aukojo:

Nottinghamo Sk. nariai — 5.14.0, A. Ausevičius (nottinghamietis) — 1.0.0, Londono Sk. nariai — 2.18.0, K. Blažys (londoniškis) — 1.0.0, Londono Sk. pagal aukų lapą — 3.18.0. **Viso —14.10.0.**

IŠLEISTUVĖS

Šį šeštadienį, birželio 18 d., Liet. Klubo patalpose (Victoria Park Rd., E.9) rengiamas emigruojančių į JAV p.p. Virkučių ir p. Mamaitytės, ir į Kanadą p. Mašalaitienės išleistuvių pobūvis.

Norintieji išleistuvėse dalyvauti prašomi užsirašyti iki šeštadienio 12 val. Skambinti tel. LEY 3894, arba SHO 7375.

MANCHESTERIS

BIRŽELINIŲ MINĖJIMAS

Manchesterio Lietuvių Klubo valdyba, visoms kitoms lietuviškoms organizacijoms talkininkaujant, 18 d., šeštadienį, ruošia žiauriųjų birželio dienų

MINĖJIMĄ.

Programa: 4 val. po pietų visi renkasi Moston R. Kat. kapuose, kur prie paminklinio Kryžiaus visų organizacijų vardu bus padėtas vainikas ir kun. V. Kamaitis pasakys pamokslą.

Po to visi grįžta į Lietuvių Klubą, kur svečias iš Bradfordo V. Ignaitis skaitys tai dienai pritaikytą paskaitą.

Manchesterio ir apylinkės lietuviai prašomi dalyvauti tiek kapinėse, tiek Klube ir savo dalyvavimu pagerbti išvežtuosius savo gimines ir tautiečius.

Rengėjai

NOTTINGHAMAS

IŠVEŽIMŲ MINĖJIMAS

Birželio 19 d., 2.30 val. p.p., FRIDFS Hall, THURLAND Street, rengiamas

Birželio įvykių Minėjimas

Programoje — žodis atskirų tautybių atstovų ir Tautos Himnas.

Paskaita anglų kalba Dr. St. Kuzminsko. Po to bus meninė dalis, kurią išpildys latvių, estų ir lietuvių pajėgos.

Kviečiame būtinai dalyvauti visus lietuvius Tautos tragedijos 20 metų sukakčiai paženklinti.

Baltų Komitetas

DERBY

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 18 d., 6 val. vakaro, Skyriaus Klubo patalpose Skyrius rengia išvežtųjų minėjimą. Reikia priimti dėmesin, kad toks minėjimas ruošiamas tik kartą metuose ir tik kartą savojoj apylinkėj, todėl malonu būtų, kad vietos ir apylinkės lietuviai tikrai jame dalyvautų.

WOLVERHAMPTONAS

GRAŽIAI PAGERBĖ MOTINAS

Nors truputį pavėlavę, Wolverhamptono lietuviai gegužės 28 d. gražiai pagerbė savo motinas.

Vakare puikioje Molineux viešbučio salėje susirinko gražus būrelis vietos ir apylinkių lietuvių, kurie turėjo progos atnaujinti pažintį ir pasidalinti įspūdžiais.

Kadangi minėjimą rengė vietos lietuvių savaitgalio mokykla, jį trumpa drūta kalba atidarė mokyklos vedėjas Vl. Narbutas. Pasveikinęs motinas, pakvietė svečią iš Bradfordo kun. J. Kuzmickį skaityti paskaitos.

Paskaitininkas, pradžioje pasidalinęs savo atsiminimais, motiną, Gertrūdos Von de Fort žodžiais, pavadino „baltąja rože kraujo pilnonoj taurėj". Ji, mažųjų augintojėlė, vargdama ir rūpindamasi stiprinasi karčiu ašarų vynu. Kai įvairios organizacijos svarsto vaikų mokymo ir auklėjimo planus, ji turi turėti juos širdyje išnešiotus ir išmąstytus. Motina ir Sibire, ir pavergtoj Lietuvoj, ir čia, Vakaruose, auklėja jau nąją kartą, kurios tautinis susipratimas didžiausia dalimi priklauso motinos įkvėptos dvasios. Priminęs Šv. Rašto paraginimą „neužmiršti savo motinos vaitojimų", kreipėsi į pačias motinas nesiliauti vykdyti didžiąją savo misiją, nors dažnai tenka pasiskųsti ir paaimanuoti.

Toliau sekė įspūdinga meninė dalis. Pirmiausiai sesutės Dalia ir Sigutė Šakalytės padainavo „Motuš, motuše" duetą. Irena Budninkaitė padeklamavo eil. „Motulei", o Vyda Karanalavičiūtė — „Aš ne lepūnėlė". Gražinai Narbutaitei pianinu skambinant, valsą iš Capelos grakščiai pašoko Gundė Kaminskaitė. Dar eilėraščius deklamavo D. Šakalytė ir D. Ivanauskaitė. Pabaigoje Šuberto Ave Maria pianinu paskambino G. Narbutaitė. Minėjimas buvo baigtas Tautos himnu.

Pažymėtina, kad mažieji, nors ir svetimame krašte augdami, stengėsi taisyklingai tarti lietuviškus žodžius, tačiau šiuo atžvilgiu tėvų ir mokytojų dėmesys turėtų būti nuolat atkreiptas: visų sutartinos pastangos jau duoda gražių vaisių. Kaip ne be pagrindo tėvų atstovai savo padėkos kalbose pažymėjo, reikia ypač būti dėkingiems vietos pasiaukojusiems mokytojams, kurie, nors pavargę nuo darbo, randa jėgų ir idealizmo lietuviškai auklėti mūsų mažuosius.

Sekmadienį svečias kunigas atlaikė lietuviams pamaldas, kurių metu visi maldininkai gražiai ir sutartinai giedojo tokias mielas mūsų giesmes. Gražiai skambėjo ir Švč. Marijos litanija, nors daugelis jau seniai buvo ją giedoję.

Taigi Wolverhamptono lietuviai veikia ir tikrai turi kuo pasigėrėti. Labai gražu, kad tuo metu, kai trūksta rimtų meninių pajėgų, taip gražiai įtraukiami į kultūrinį darbą vaikai.

Svečias

PAIEŠKOJIMAI

VAITKAUS Jono, po karo gyvenusio Anglijoje, ieško pusbrolis Juozas Vaitkus Lietuvoje. Rašyti: Rev. A. Perkumas, Colegio Don Bosco, Altamira, Caracas, Venezuela. (3)

PIRMOJI LIETUVIŲ MOKYTOJŲ KONFERENCIJA

Gyvename svetimame krašte, ir naujos gyvenimo sąlygos kasdien kelia visą eilę problemų. Svarbiausia jų — kaip lietuviškoje dvasioje auklėti mūsų jaunąją kartą, kad ji taisyklingai kalbėtų lietuviškai, mokėtų ir mėgtų lietuvišką spaudą, taisyklingai rašytų savo tėvų gimtąja kalba. Tuo reikalu visose didesnėse mūsų kolonijose jau senokai rūpinasi ir tėvai, ir buvę laisvos Lietuvos mokytojai, ir su jais dirbę mūsų kapelionai.

Tačiau visą laiką buvo galima jausti, kad įvairiose vietose veikiančios mūsų savaitgalio mokyklos turi turėti pastovų ir apgalvotą planą, patyrusius vadovus, tėvų pritarimą, na, ir visus mūsų mažuosius. Turėdami tai galvoje, Bradfordo ir Manchesterio mokyklų vedėjai (p. Ignaitis ir p. Dainauskas) senokai planavo pirmąją lietuvių mokytojų konferenciją ir pagaliau tą planą įvykdė gegužės 14-15 d.d. svetingame Manchesterio Lietuvių Klube.

Dabarties vaizdas

Kas jie, tie mokytojai, dirbą mūsų mokyklose Anglijoje? Šiandien jie tokie patys darbininkai, kaip ir visi kiti, turį dažniausiai fiziniu darbu užsidirbti duoną; tačiau atliekamu poilsio laiku jie buria į mokyklas mūsų vaikus, kad jų jaunose širdelėse įžiebtų Lietuvos ir jos kalbos meilę. Jų, tų mokytojų, nedaug: konferencijoje dalyvavo p. Dainauskas ir p. Padvolskis iš Manchesterio, p. Ignaitis ir p. Balsys iš Bradfordo, p. Kaminskienė ir p. Narbutas iš Wolverhamptono, kun. J. Kuzmickis ir svečiai — p. R. Gieraitis, p. Puodžiukaitė, p. p. Bružinskai, DBLS C. Valdybos atstovas p. Pranskūnas ir mokytojų žmonos.

Konferenciją entuziastiškai atidarė D. Dainauskas, sveikindamas mokytojus ir džiaugdamasis, kad galų gale atsirado proga kartu susiburti ir rimtai apsvarstyti rūpimus reikalus. Konferencijos pirmininku pakvietęs V. Ignaitį, sekretore p. Kaminskienę, pavedė jiems tvarkyti suvažiavimą.

Suvažiavusius į rimtą darbą paskatino savo sveikinimais Min. B.K. Balutis, Skotijos lietuvių dvasios vadas kun. J. Gutauskas, DBLS C. Valdybos vardu — p. Pranskūnas ir Manchesterio Lietuvių Klubo vardu — A. Jaloveckas.

Dabarties vaizdas susidarė pilnesnis, kai pranešimus padarė jau veikiančių mokyklų vedėjai. D. Dainauskas pranešė, kad Manchesteryje mokykla veikia nuo 1949 m., kada buvo dirbama su penkiais skyriais. Daug širdies ir entuziazmo įdėjo p. Zubrickas. Mokyklą perėjo bene 25 mokiniai. Šių dienų mokyklos lankytojai suanglėję, tad reikia kreipti dėmesį į jų kalbą. Patalpomis galima tiktai džiaugtis, nes joms nieko netrūksta: lietuvių klubas nuoširdžiai padeda ir paremia. Jam padeda p. Padvolskis (Eccles), kuris pranešė, kad jo mokyklą lanko 15 mokinių, kurie renkasi kat. bažnyčios salėje. Turi ir padėjėją.

V. Narbutas pranešė, kad Wolverhamptono lietuvių mokykla pradėjo darbą 1959 m. — spontaniškai, entuziastiškai, nes visus jungia ta pati meilė Lietuvai. Vaikus, kurių esą 19, moko pasikeisdami keturi mokytojai. Mokiniai savo įsigytomis žiniomis pasirodo ir visuomenei, dalyvaudami minėjimuose ir šventėse. Patalpos — Malineux viešbučio salė.

Apie Londono mokyklą trumpai pranešė p. Pranskūnas, o apie Bradfordo — p. Ignaitis. Kai Londone dirbama su neperdidžiausiu skaičiumi vaikų (kurie dar tik auga), Bradforde vaikų yra nemaža, su kuriais jau kuris laikas dirba net keli mokytojai. Patalpoms naudojami „Vyties" Klubo kambariai; tėvai nuoširdžiai bendradarbiauja.

Mokyklų centralizacija

Šia aktualia tema referavo senas pedagogas, Bradfordo lietuvių mokyklos vedėjas V. Ignaitis. Kai traukėmės į vakarus, negalvojome taip ilgai kelionėje užtrukti. Atsidūrus tremtyje, pasikeitė ir mūsų uždaviniai. Šiandien turime rūpintis, kad priaugančioji karta užaugtų sąmoningais lietuviais, kad, atėjus laikui grįžti namo, jie būtų pilnai pasiruošę gyvenimui, kartu su mumis dirbdami atsikuriančiai laisvai Lietuvai.

Šiam reikalui kuriamos savaitgalio mokyklos, organizacijos ir leidžiama spauda. Šiuo metu čia savaitgalio mokyklos veikia Londone, Bradforde, Eccles, Manchesteryje ir Wolverhamptone. Tos mokyklos buvo suorganizuotos spontaniškai, tačiau jų reikėtų ir daugiau, ypač ten, kur yra tinkamo amžiaus vaikų.

Mokyklos reikalų iki šiol niekas nejudino, o reikėjo rimtai susirūpinti jau prieš 10 metų. Mums reikia sudaryti tam tikrą vadovybę (geriausia iš pačių mokytojų), kuri mokyklų reikalą paimtų savo tiesioginėn žinion. Vadovybė turėtų būti sudaryta iš 3-4 asmenų ir priglausta prie DBLS.

Mokyklų vadovybė turėtų: a) palaikyti ryšį su visomis mokyklomis ir rūpintis naujų mokyklų steigimu; b) ieškoti naujų mokytojų; c) rūpintis jaunimo spauda; d) rengti bendrus mokyklų konkursus ir šventes ir e) palaikyti ryšį su jaunimo organizacijomis. Žinoma, vadovybei reiktų palikti ko plačiausią iniciatyvą.

Po pietų pertraukos, padiskutavus paskaitoje iškeltuosius klausimus, buvo nutarta tokią mokyklų vadovybę sudaryti, ir į ją išrinkti: D. Dainauskas, R. Giedraitis, V. Ignaitis ir kun. J. Kuzmickis.

Mūsų jaunimas ir lietuviška spauda

Kaip pritraukti jaunimą prie lietuviškos knygos, yra sena, dar laisvoj Lietuvoj svarstyta, problema, — pažymėjo referentas kun. J. Kuzmickis. Ypač ta problema aktuali šiandien, kai turime galvoje, kad ir suaugę gerokai nutolo nuo lietuviškos spaudos, kad mūsų vaikai ir jaunimas anglėjęs, kad mokyklų stipriai paveikti, kad visiems trūksta laiko, kurį tirpdo įvairios pramogos ir moderniško gyvenimo įvairumai.

Kodėl mes skaitėme savo spaudą, būdami jauni? Tam buvo palanki atmosfera, kai pradžios mokslas buvo privalomas, kai turėjome idealistų, uždegančių mokytojų, skatinančių tėvų ir turėjome aiškius ateities planus — siekti mokslo. Svetimame krašte atmosfera kitokia: vaikai, virškinami angliškų mokyklų, pradeda tarpusavyje kalbėtis angliškai; kiekviename žingsnyje juos gundo gražiai prabangiškai leidžiamos anglų knygos, kurių pilnos skaityklos ir bibliotekos.

Ką daryti? Svarbiausia — stengtis su vaikais namuose kalbėti lietuviškai, kad būtų taisyklinga tarsena ir galėtų laisvai ta kalba reikšti savo mintis. Antra, kiekvienuose namuose turėtų būti lietuviškų knygų, laikraščių, o vaikams — jų nepakeičiamas žurnalas „Eglutė". Ir tėvai ir mokytojai turėtų pratinti vaikus ryškiai, meniškai skaityti. Tam tikslui daug padėtų atskirų kūrinėlių inscenizavimas, chorinis (sutartinis) kūrinio skaitymas ir ryškaus skaitymo bei deklamacijos varžybos.

Tėvai ir mokytojai turėtų būti lietuvių tautos misininkai, ryškindami Lietuvos idėją su jos istorija, kovomis ir pasiekimais. Pagaliau reiktų, kad vaikai savo kalba eitų Pirm. Išpažinties, kad naudotų lietuviškas maldaknyges ir aktyviai dalyvautų lietuviškose pamaldose.

Pabaigoje referentas pasiūlė šią rezoliuciją vaikų žurnalo „Eglutės" reikalu: „Rūpindamiesi savo vaikų lietuviška skaityba, tėvai ir mokytojai stengiasi, kad kiekvienuose lietuviškuose namuose lankytųsi vaikų žurnalas „Eglutė".

Skautų reikalai

Apie skautų reikalus Anglijoje referavo J. Bružinskas. Pirmiausia apgailestavo, kad konferencijoje negalėjo dalyvauti, tiek vilčių į ją sudėjęs a.a. K. Vaitkevičius. Jo mirtis ir kai kurių kitų skautų emigracija iškelia rimtą problemą, kokiu būdu ir toliau palaikyti skautų sąjūdį Anglijoje. Į pagalbą turėtų ateiti mokytojai ir visi tie, kurie rūpinasi jaunimu ir mėgsta su juo dirbti. Praktika rodo, kad ten, kur yra geri vadai, vaikai mielai lanko susirinkimus ir padaro žymią pažangą lietuvių kalboje bei išsiauklėjime.

Žvilgsnis į ateitį

Sekmadienį konferencijos dalyviai dalyvavo specialiose pamaldose, kurias atlaikė ir pamokslą pasakė kun. J. Kuzmickis. Pamokslininkas ypač pabrėžė tėvų ir mokytojų vaidmenį vaikų auklėjime.

Grįžus į Klubą, buvo tęsiamos diskusijos toliau, liečiant šiuos klausimus: mokyklų programa; mokinių amžius; mokyklos baigimo pažymėjimai; mokyklų dienynai; tėvų komitetai ir užmokyklinis auklėjimas.

Konferencijos dalyviams buvo pateikta mokyklų programa, kuri visų dalyvių pritarimu buvo pavesta naujai sudarytajai mokyklų vadovybei peržiūrėti ir patvirtinti. Nusistatyta, kad, turint galvoje trumpą darbo valandų mokyklose skaičių, reiktų ypatingą dėmesį kreipti į: lietuvių kalbą— skaitymą ir rašymą; lietuviškas dainas ir žaidimus; religiją. Kur galima, reikia kviesti į mokyklas lietuvius kunigus. Kur jų nėra, mokytojai turėtų skatinti vaikus atlikinėti religinę praktiką pas vietos kunigus ir raginti tėvus mokyti vaikus tikėjimo lietuvių kalba.

Pageidaujama, kad lietuviškas mokyklas lankytų vaikai nuo 6 iki 15 metų amžiaus.

Baigusiems mokyklas ar atskirus skyrius išduoti specialiai atspausdintus pažymėjimus, kuriuos sutiko parūpinti vadovybė.

Dirbdami mokyklose, mokytojai veda atitinkamus dienynus.

Visose vietose sudaryti tėvų komitetus, kurių žinioje būtų finansiniai mokyklos reikalai, o taipgi būtų sprendžiami kilę neaiškumai tarp tėvų ir mokytojų.

Kur nėra liet. mokyklų, tėvai turėtų parūpinti vaikams bent lietuviškų elementorių ir žurnalą „Eglutę". Kur tik galima, organizuoti skautų būrelius ir jiem padėti.

Pabaigoje D. Dainauskas nurodė, kaip turėtų būti vedama skaitymo pamoka, dirbant su trimis skyriais.

* * *

Konferencija praėjo tikrai darbingoje dvasioje. Naudinga buvo vieną kartą suvažiuoti tiems, kurie dirba tokį atsakingą mūsų vaikų lietuviško mokymo ir auklėjimo darbą.

Manchesterio Klubo Valdyba, pasitelkusi į talką savo narius, šeštadienio vakare surengė iškilmingą vakarienę, kurios metu mokytojus sveikino Klubo ir tėvų atstovai, o jiems atsakė kai kurie mokytojai.

J. K-kis

Tuščia krautuvė

(E) Rumunijos kom. partijos laikraštis „Scinteia" rašo, kad maisto tiekimas turi didelių sunkumų, kokių niekad Rumunijoje nėra buvę prieš komunistų atėjimą. Centrinės Bukarešto gatvės krautuvės lange yra išdėstytos dėžės presuoto sūrio, bet ne parduoti, o tik... pasižiūrėti. „Pirkėjams tėra tik tuščios dėžės".

TAURAS

(A. Briedis)

MAIL ORDER & PARCEL SERVICE

88, GOLDSMITH AVE., LONDON, W.3.

Tel. ACO 9471

TAUTIEČIAI

Gera prekė žemiausia kaina tik pas TAURĄ. Kodėl? Todėl, kad TAURAS, būdamas grynai lietuviškas, savistovus, niekam nepriklausąs, nesidalyjąs su nieku savo uždarbiu, žino, kad net keleta proc. žemiau krautuvės kainų galima išsiversti ir tuo pačiu padėti savo tautiečiams.

Kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų TAURUI yra artimas ir mielas. TAURAS nori kiekvienam padėti. Todėl jis mielai siūlo kiekvienam savo patarnavimą — greitą ir sąžiningą, gerą prekę už galimai žemesnę kainą.

Rašomosios Olympia mašinėlės su lietuviškais ženklais, vokiški ir švediški akordeonai. Vaistai, oda, avalynė. Angliškos grynos ir geros Botany vilnos medžiagos. Šveicariškos grynos vilnos skarelės 31x31" nuo 20/6 su muitu. Vokiška impilams medžiaga 63" — 15/3 už jardą (su muitu). Gražiausių spalvų nilonas 47" —14 šil. (su muitu). Nilono skarelės 30x30" — 14/9 (su muitu).

Prašykite kainoraščių, bei norimų medžiagų pavyzdžių ir avalynės katalogų. Ir tuo sutaupysite sau svarų, kartu pasiųsdami artimiesiems geras, t i k geras, prekes.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1. Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22šil., atskiras numeris 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams.

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai.

NAUJAI GAUTA:

Mėgėjo psichologo A. Garbausko (anglų kalba) — Know Thyself — kaina 5 šil. (A Theory of Spirit and System of Man's Psychical Powers). Į anglų kalbą išvertė E.J. Harrison.

Jonas K. Karys — Senovės lietuvių pinigai — 3 sv. 12 šil. (Istorija ir numizmatika).

Pėteraitis — Liet.-Angl. kalbų žodynas — 50 šil.

Koncevičius — Russia's Attitude Towards Union With Rome 9th-16th Centuries — 7 šil. 9 penai.

B. Sruoga — Dievų miškas —36 šil. 8 p.

Prunskis — Mano pasaulėžiūra — kultūrininkų pasisakymai — 25 šil. 8 penai.

Kun. M. Crawley — Šventoji valanda (Nakties adoracijai namuose) — 2 šil.

St. Butkus — Vyrai Gedimino kalne — 15 šil.

I. Šeinius — Vyskupas ir velnias —22 š.

Prunskis—Rinktinės mintys — 29 š. 4 p.

Somerset Maugham — Dažytas vualis — 22 šil.

Studija Lituanica — Mažoji Lietuva — 36 šil. 8 penai.

Lithuania Through The Ages — 25.8.

A. Baranauskas — Anykščių šilelis — 14.8 — Liet. ir anglų kalbomis.

Popiežius Leonas XIII — Enciklika apie masonus — 3.6.

Kairys — Diagnozė — 3 veiksmų komedija — 14.8.

I. Šlapelis — J. Pautienius (Meno raida, forma) — 36 šil. 8 penai.

V. Alantas — Tarp dviejų gyvenimų — romanas — 33 šil.

Maldaknygės: Sveika Marija, Atlaidų šaltinis.

Vaikams: Aušros žvaigždė ir Vardan Dievo; šitas ir daug kitų knygų, maldaknygių, liet. plokštelių gausite rašydami:

DAINORA, 49, Thornton Ave., London, W4